Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 7 ДЕКАБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 146 (6712). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ, РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо решени яьй Советски Социалистически Республикай Союз хьаяь 60 шу дизар белгалдаккхар духьа 1982 шера 21 декабре гор. Москве съездий Кремлевски Двореце цхьана Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета Президиума, Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума торжественни заседани е.

СИЙЛАХЬЧА ЮБИЛЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

СССР хьаяь 60 шу дизара дика совгIат кийчду тха ферма коллективо. ПланагIа пачхьалкхенга йохка езар 3240 центнер йолаш цхьайтта бетта 3930 центнер шура пачхьалкхенга схьяй оаха.

Ховш ма хиллара, карара шу хаоттама хьалаш во долаш дар. БIаьсти геттара тIехьъяьнна ера. ХIаьта из ха хьайбаш леладерашта халагIа йола ха ма йий. Цхьабакъда, из дика кхета а деш, тхоашка долаш дола доакъар цхьа килограмм ца доадайташ, кхом беш, рационага хьежжа хьайбашта дIателар бахьан долаш уж меца дисанзар тха. Цудухьа укх шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьраз совгIа, тIехкхоачашъе з низ дIакхаьчар тха коллектива.

Укх тIеххьарча шерашка социалистически яхье хьадхле лелаеш хьайоагIа тха кхоалагIа шурий ферма. Сона хетаргахьа, цун керттера бахьан тха коллектив барттайна хилар да. Кхоачамбоацар гучадаьлча цунца са бала бац аьнна дIагIоргволаш цхьакха саг вац тхона юкъе, ше хьадаьчох санна дог лазаш хул ерригача коллективо хьадаьчох.

ХIара дийнахьа болх чакхбаьлча даьчоа итог ю оаха. Нагахьа санна доахана шура лаьгIийча пиггача тоха цун бахьанаш. ДуккагIйолча хана цу тайпара кхоачамбоацараш нийслу доакъар дика ца хиларах е доахана лазар кхетарах. ХIаьта из гIалат дIадаккхара цу сахьате оарцагIбоал совхоза кулгалхой, специалисташ. Цхьабакъда, цу тайпара гIалаташ дукха нийсденнадац тха коллективе, хIана аьлча ветеринарни болх кIоарга бовзаш дика специалист ва тха ферма ветеринарни лор Зурабов Хьасан. БIаьрчача шера ца социаш совхозе болх беш я доакъара цех. Цо торо кулийт хьайбашта массаза а кийчдаь дика доакъар дIадала, царна массаза а концентраташ лоаттае, вешта аьлча доахаца луш йола шура дукхагIен дикагIен хилийта. Укх шера цхьа бутт дIабахийтабац оаха хьоанал базнеичул лакхагIа йолаш пачхьалкхенна шура дIачу ца луш.

Доиркаш дукхагIйараш къона ба тха. Бакъда, цо новкъярло яц царна дика къахьегама толамаш даха, хIана аьлча балха йоккха опыт йолаш болчар шерра дIабовзийт шоай опыт къонахчарна. Балха къайленаш [illegible] Цудухьа хIана коллективе болх беш мел йола доярка балха говзал дика [illegible] ... НГIАССР Лакхехьарча Совета депутат Дзаурова. Доладеча укх шера цо тIайийцадар декхар — хIара беттача Iаттагара 3100 килограмм шура яккха. ХIаьта чакхбаьннача цхьайтта бетта цо вIаштIехьдаьккхад хIара беттача Iаттагара 3120 килограмм шура яккха. [illegible] ... 5000 килограмм шура.

Тха ферме болх беш бола къона доиркаш а боккхагIчар санна къахьега могаргдолаш хилара, тешал ду Дзаурова Мадинатас бахькхача толамо. Укх шера тIайийца социалистически декхар 2880 килограмм йолаш, цо чакхбаьнача цхьайтта бетта хIара беттача Iаттагара 2884 килограмм шура яькхар.

Тха доиркаша даьхача толамех лаьца дувцаш доккха баркал ала доагIа скотникашта а Теркакиев Баьхьудина, Аушев Мухарбика, Келигов Закрена, Шундалиев Амара, хIана аьлча цар массаза дика Iунал даь децаре доахана луш йола шура дукха хургьацар.

ХIана хьайбаш леладерашта хьатIаэттай бехктокхамегIа йола ха — Iа. Тахан тхоай керттера декхар дерхI оаха доахан толаме Iантара дахар. Из декхар тхоашта дика кхоачашдулургхиларах тийша ва со. Хьайбашта дIадала, цхьан шеран ах шеран тоъаргдолаш доакъар кийчдаьд совхозо. Из дерригa а ферма корпусашка юхе хьатIаденад. Доахан чулатта помещенеш йоакхьай.

ХIанз ферме беттача 189 Iатта юкъе ткъа пхиъ дукха ха ялалехьа бахка безаш ба. Уж доахан хьакъоастадаьд. Царна къаьстта Iунал ду. Доакъар дикагIа дар мара лац царна. Нагахьа санна вокх бежанашта дийнахьа 2 килограмм концентраташ тIе, царна 4 килограмм ду. Уж чулоаттаду моттиг эгтара йIайхагIа я, хIана аьлча дахкаргдола довхан шел ца далийтар, шелалах царна лазар ца кхетийтар чIоагIа лоархIаме да.

Бокиха теркам тIабохийт оаха доахана Iул тоадара. Укх шера 340 ulleча фух бежан тIанхетаргда тха фермана. Царех 160 хIанзлехьа хьадоаладаьд оаха, вожаш дукха ха ялалехьа хьаккача дезаш да. Уж тIаацара йоагIаш йола кийчо яьй ферме.

Тха коллектив комсомольско - кагирхой я. Дукха ха йоацаш ферма берригача болхлой чIоагIа дог гIоздоакихаш, хоза кхаъ кхаьчар тхога. ЦхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера планаш толаме кхоачашъяра яьржача социалистически яхье лакха хьокхамаш гойтарах Нохч-ГIалгIай ВЛКСМ обкомо тха коллектива елар «Нохч-ГIалгIай АССР 60 шу» яха сий дола цIи. Оаха дика кхетаду, ниттa сий дола цIи леларчIоагIа бехктокхаме гIулакх долга. Цо дIадех кьу а хьинарегIа къахьегар. Цудухьа цох кхоачамбаь ца Iаш мерда къахьегама коталонаш яхара тIадерзадаьд коллективо цхьайл мел дола ницкъ.

Укх шера деттаж дола доахан ферме кIезигагIа дале а дIадахача шерица нийсайича хIанз хIара дийнахьа 400—600 килограмм дукагIа шура пачхьалкхенна дIачулу тха коллективо. ХIара къоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача дийнахьа тха доиркаша бокина 7—7.5 килограмм шура.

А. АЛБАКОВ,
Назрановски района «40 лет Октября» № 3 йолча шурий ферма зоотехник.

ЦхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера ший хьинари ийзи кхо ца беш къахьегаш я В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода Амхадов Лема Лечиевич керте латтача цхьоалагIча цела барт бела коллектив. Цхьайтта бетта планал совгIа цо арахийцай бIаьш тоннаш мехкдаьтта продукци. СССР 60 шу дизара сийленца накъахара яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхай укхала Социалистически Къахьегама Турпал, КПСС XXVI съезда делегат, воккхагIвола оператор Ведерников Николай Иванович керте латтача сменай воккхагIволча оператора Жаворонкин Владимир Антоновича кулгалдеча сменаи коллективаша.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) воккхагIвола оператор В. Жаворонкин, оператор В. Свекольникован.

В. ДЗИСЯКА сурт.

18 декабре — коммунистически субботник

Хьинар айденна

«Плодопром» яхача треста чуйолхаш йолча совхозашкара къахьегамхой лаьрхха кийчбеннаб 18 декабре Ерригсоюзни коммунистически субботнике хьинаре къахьегара. Шийтта совхозера 4419 болхлон инженерно-технически балхахоп хургва кхашка, фермашка, бешамашка, кхыча моттигашка тайп-тайпара балхаш деш.

Къаьстта бокиха теркам тIабахийтаб субботник долча дийнахьа ма могга дукхагIа органически удобренеш кхашка дIаяхьара. Духхьал цу гIулакха «Урус-Мартановски» «Ореховский», «Маяк» кхыча совхозашка болх беш хургья 50 трактор. Цар дIакхьоргья 2.5 эзар тони гаргга. ХIаьта царех дукхагIйола трактораш кходаьча доагорца болх беш а хургья.

Ха дика латте «Искра», «Труд», «Маяк», яхача совхозашкара механизатораш лиьь аха лерхIац ба. Цар кийчдергда бIаьсти хIамаш дIаера 250—300 гектар лаьтта.

1983 шера кхашка балхаш дира ший хаьнахьен дикен машинно-тракторни парк ниссъяра Шелковской района механизаторий инициатива къоабалдеш хьаллаьаца треста къахьегамхой уж толеча а хургба хьинар ца кхоадеш къахьегаш. Цу дийнахьа кийчон мукIарге дIаоттаергья 5 трактор, хIаьта мухь кхухьача массеэн автомашинии техобслуживани а ергья.

Субботник долча дийнахьа сомий гаьнашта гонахьара лаьтта оахкаш, зене йолча хIамашта духьала молхаш етташ балхаш дергда «60 лет Октября» яхачен кхычен совхозашка.

Цу дийнахьа болхлоша 6 эзар сом алаш цхьайтталагIча пятилетна фонде дIачудала лерхI.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

Низ дIакхоачар дергда

СССР вIашагIъелла 60 шу дизара хетадаь коммунистически субботник чакхдаккхара тIатеIIа кийчо еш ба Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза къахьегамхой. Цу дийнахьа болх беш лиаш мел хургбола Iнре Iалашбеш латт. Цу балхашта кулгалдеш ва субботника чакхьаккхара вIашагIъеллача штаба керте латташ вола совхоза партийни организаце секретарь Висаов Леча.

Субботнике даьъа доацаш 630 совгIа саг хургьа. Царех 512 шоай массазарча балха моттигашка — кхашка, фермашка, механически мастерскешка, кхыча производственни участокашка къахьегаш хургва, бисараш — совхоза, хIаьта бригадаи фермаи конторашка лостам беш, кхшаш цIендеш.

Цхьакха ца шинена тайнара хьинаре къахьийга цу дийнахьа дикахача ихчах 600 сом цхьайтталагIа пятилетна фонде дIачудургда.

Х. МАГОМЕТОВ.

Свеклаш дIакхухьаш ба

Дукха шофераш ба сентябра бетта хьалхарча деношка дена Урус-Мартановски района совхозий арешашка хьалкхеяь шекара свеклаш заводе дIакхухьаш. Оасарле лакха йолаш болх бу цар. ХIанз а дIакхухьаш я «Горец» совхоза № 2 йолча отделене хьаьхьа гулъяь латтараш. Уж дIакхухьачарех дукхагIйола машинаш «Сельхозтехника» МРО-ра я.

Цар коллективе дика вовзаш шофер ва Оздамиров Леча. Дукха ха я цо цига болх бу. Итт тони хиллал бола мухь кхухьаш йола ЗИЛ яха грузовик и Оздамирова лелаеш. Укх гуйрийна денешка заводе шекара свеклаш дIакхухьаш болх бу цо а. Цхьа ди дIадахийтац цига шишша рейс ца еш. Юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа 20—22 тони дIахьу Лечас.

Кхо бутт гаргга ха я КПСС члена. Къахьегама ЦIеча Байрахха орден лелаеш волча Товсултанов Илеза а Аргунерча шекар доаккхача заводе мерза оалаш дIакхухьа. Ший новкъоста Оздамирова санна оасарле лакха йолаш къахьег цо а. ХIаьта шекара свеклаш кхухьаш боахкача шофераща юкъе лаьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дьиккхай Товсултанова. Цу юкъа 1000 тони совгIа свеклаш дIайихьай цо заводе, хIаьта 800 тони совгIа дIайихьай Оздамирова.

ХIара дика деннача дийнахьа ма могга дукхагIа уж дIакхьа гIертаи хьинар ца кхоадеш къахьег дукккхача шофераша. Тоадамаш даьхад цар «Труд», «Технический», Мичурина цIерагIча совхозашкара шекара свеклаш дIакхухьаш я.

Хьалхехьа хьунаьам цхьаниха хIама ца дойташ чубара, пачхьалкхен планаш кхоачашйора йоай гон дали денаш хьахьонхаш къахьег шофераша.

С. МАДАГОВ.

КПСС Центральни Комитете

КПСС Центральни Комитето соцам баьб «КПСС ЦК майски ноябрьски (1982 ш.) Пленумий решенешка хьежжа юрта боахаман промышленноста продовольственни доакъоштеи лаьрхIа арахецача техника технически боарам, дикал, тешаме хилар лакхдар духьа социалистически яхь йоаржае аьнна «В. И. Ленина цIерагIа Мински тракторни завод» яхача производственни объединене, лаьтта лорадеча технологешта юртбоахама машинаш арахецача (Целиноградсельмаш) производственни объединене, «Гомсельмаш» яхача производственни объединене, «Смычка» яхача Плавски машинашъеча завода коллективаша кхайкаьча инициатива хьакъехьа».

Соцамца къоабалъяьй «Кхачан программана — тIехдика, тешаме, эффективни техника» яхаш девнэ а йолаш социалистически яхь йоаржаьча а арахецача машиний оборудованеи технически боарам, дикал, тешаме хилар лакхдараи юрта боахаман промышленноста продовольственни доакъоштен лаьрхIа лакха эффективни техника дукхагIа арахецаран 1983—1985 шерашта ихы тIа а декхараш тIайийцача а тракторни юртбоахама машиностроенен министерства «В. И. Ленина цIерагIа Мински тракторни завод» яхача производственни объединенеи лаьтта лорадеча технологешта юртбоахама машинаш арахецача (Целиноградсельмаш) производственни объединенеи, хьайбай боахаман доакъарий производственен машинашъеча министерства «Гомсельмаш» яхача производственни объединене, яйгачен кхачани промышленноста машинашъечен бытовой приборийи министерства Плавски машинашъеча завода коллективай инициатива.

Союзни республикай компартей ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта, горкомашта, райкомашта могадаьд юрта боахаман промышленноста продовольственни доакъоштен машинаша оборудованин арахецача ерригача предприятейи организацейи къахьегама коллективаш КПСС ЦК майскии ноябрьскии (1982 ш.) Пленумий решенешка, Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Ю. В. Андропова даьча къамаьлапарча положенешкеи выводашкеи тьежжа цу техника технически боарам, дикал, тешаме хилар лакхдар духьа лелаеча социалистически яхьа юкъеозара организаторски политически болх белга.

Центральни моттигерчен газетий редакцешта тIадиллад юрта боахаман промышленноста продовольственни доакъоштен лакха эффективни техника хьаяра гIулакх дегIадоаладара юртбоахамен кхачани машиностроене, промышленноста кхыча доакъой предприятей къахьегамхоша тIайийца декхараш кхоачашдара лелам хан-ханнахьа бухцилга, хьалха латтача коллективайи производства новаторийи опыта шерра пропаганда елга.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетага

Оаха, СССР-еи РСФСР-еи творчески союзий организацейи правленей вIашагIтехача пленума доакъашхоша, вай мехка дерригача вежарашха долча халкъий викалаша, тайп - тайпарча поахалех болча наха, коммунисташа а парте боацараша а дег тIара баркал оал Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета цо халкъа ираза, социалистически культура дегIайоалаяра чIоагIа йоакхо ярах, литература, искусства, журналистика деятелий хаддаьза терко ярах.

Тха торжественни пленум сийлахьа ди — СССР хьаяь 60 шу дизар гаргакхьачача хана хиннай. Берригача советски наха а санна, мехка художественни интеллигенце патриотически дегаойдле ю социальни прогресса хьалха эттa бодача, дунен кхоанара ди хьахьокхаш болча, дукха къамаш дахача вай Даймехка нарагIдувларех.

КПСС XXVI съездо лакхха мах баьб советски наьха духовни вахара юкъе литературо, искусства, журналистико, лоацача даьъха чIоагIа баркал оал оаха дог ура а уттадеш тха творчески низашта гIо дарах. Тха деташа къоабалдеш тIазц парте наказ халкъа хьацIтаица дахар, дика а во а цунца декъар, вахара бакъдар, вай гуманистически идеалаш чIоагIъяр, коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лацар.

Оаха массаза а еза лоархIаш лела а ергья, дегIа а кхувларгья лоарзагIа ца доалаш партелеи халкъалев позицеш тIа латта, чIоагIа уйла тIайохийташ ладувгIа револющие музыкага аьнна тхоашка васкет даьча социалистически культурана лард елларий сийлахь - йоккхий традицеш. Из низ бола музыка ек тхона тахан СибаресIен гIишлошка, «Атоммаша» цехашка, Байконура стартови майданашка, вай сийлахь-йоккхача Даьхен союзни республикай городашкеи юрташкеи.

Советски сага — вай книжкай, фильмай, спектаклий, симфоней, иллей, картиний, очеркий, публицистически статьяй керттерча турпала хIара деннарча гIулакхашка хоз тхона из.

Империализма бехкагIа юха а планета тIа айлуш боагIа тIема кхерама шийла мух. Оаха цIаькха а бакъду хьамсарча Коммунистически партеи Советски пачхьалкхени машара инициативаш оахош хоадамбоалаш хьаллоацаш хилар. Кхетам котбаргхиларах теш тхо, цудухьа вай Даьхени ерригача адамлени маьрша кхоане бахьан долаш лоаттабу къовсам тхоай дерригача гIулакхий эгтара керттера малан лоархI оаха.

ГIайгIа чуессача денош ка вай мехко Леонид Ильич Брежнев тIехьарча новкъа воаккхача хана, къаьсттача низаца хьагучадаьлар советски творчески интеллигенца партена, цун ленински Центральни Комитета гонахьа кхоталар.

Оаха дег тIара могаш парте XXIII—XXVI съездий никъ лоарзагIа ца боаккхаш дIахоьоргхилар бакъдаьча аргIан йоацача КПСС ЦК Пленума решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретарахха тешаме ленинец Л. И. Брежнева гаргтагIара соратник новкъост Юрий Владимирович Андропов харжар, ерригаш а йиза а къоабалъю КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеш, массане а дукхатара хьаллоац новкъоста Ю. В. Андропова къамаьлацара положенеши выводаши.

Мехка творчески интеллигенце КПСС ЦК-ана доп ду культура говзанчаш массаза а партеца хургхиларах, дерригача халкъа юкъара коммунистически кхоллаташ зара гIулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме оаха тхоай низаш кхоьрге ца хилзарах, тхоай талант вай замалахьа хила хьакъ ма дарра йола, тахан советски халкъа кхоачаидеш латтача доккхийча декхарашта ма хеттара йола произведенеш хьаяра оахош кхоьрге ца хиларах.

ТIайицад СССР-еи РСФСР-еи творчески союзий организацейи правленей вIашагIтехача пленуме.

ЕРРИГРОССИЙСКИ СЕМИНАР-СОВЕЩАНИ

Кхаь дийнахьа Нохч-ГIалгIай республиканеки медицински училища конференц-зале хилар Нохч-ГIалгIай АССР унахIено лораяра министерства, Российски Федераце унахIено лорара Министерствана чуйоагIаш йолча Московски психиатри йолча тохьама институто, Нохч-ГIалгIай республиканеки наркологически диспансера чакхьаккха «Наркологически гIо дар вIаштIехьдаккхари наркологе актуальни дешаш» яхача темах йола Ерригроссийски семинар - совещани.

Цига даьха деаш 50 Москвера, Якутера, Алтайски краера, Архангельскера, Горькера, Волгоградера, Калининградера, Ростовера, Нохч-ГIалгIайчера, Российски Федераце кхыча республикашкара, обласашкара, краешкара специалисташ.

Семинаре докладаш йир вай республикерча специалисташа. Царна юкъе — Нохч-ГIалгIай АССР унахIено лораяра министерства воккхагIа вола психиатр А. А. Зубов, медицински наукай кандидат, Нохч-ГIалгIай республиканеки наркологически диспансера керттера нарколог М. А. Дальсаев.

Семинар - совещане дийцар наркологена карагIдейначча эгтара кердачох Российски Федераце наркологи учрежденеша Iоалаьча опытах, къоастадир дIахо де довар.

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

СССР 60 шу дизара [illegible] сийленца накъахара шерра социалистически яхь йоаржаьча «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьтта кхоша цхьайтта бетта план тIехкхоачашъяьй. Пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цар даьккхад 8300 тони совгIа мехкдаьтта. [illegible]

[illegible] Цхьайтта бетта планал совгIа маьхала яьккхай бIаьш эзараш сомий маьха товарни продукци. [illegible]

Укх юбилейни шера [illegible]

[illegible]

Б. ДОТАЛГИЕВ [illegible]

[illegible] МАЛЬСАГОВ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛАЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПАЧХЬАЛКХЕНИ ПЛАНОВИ КОМИТЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛАЛА ОТТАДАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

[illegible]

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕДНЫЙ.

г. Грозный,
1982 шу, 6 декабрь.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета [illegible] сесси хьаеллара хьакъехьа

[illegible]

КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш къоабалъю, хьаллоац

ДАЙМЕХКА НИЗ СОВБОАККХАРГБА

С. Д. Бисултанов бурув детта балхаш деш ва 1969 шера деиз. Цу юкъе а волаш яьхай № 38 йола Хали-Корта, № 719 йолча Къаьнача майдан тIара, № 14 йола Минеральни скважинаш. Производстве къа а хьегаш йистевьккхай цо № 12 йола болх беча кагирхой школа. 1975 шера сменин мастер вьы цох, цу шера дIайийна из КПСС членалла а. ТIеххьарча шераштта буровой вIашагIъеллача партгруппана корте латт. Шийгара масал а гойташ, къахьегаш хьаловагIа из. Лакха де цун юбилейни шерара хьокхамаш.

Бурув техара балхий Старогрозненски управлене № 722 йола кIоарга скважина йоаккхаш боахки них сменана чакхъальча кульбудне гулбелар. Укхала бар шоай сменагIа балха дIаотти бахкараш а.

— Новкъостий, йоана ма харра укх бетта КПСС ЦК шин пленум хиннай, — йоах политинформатора. Хьалхара яр хиннай деррига советски халкъага доккха во дена — Л. И. Брежнев кхалхарца юллаенна. Вайна массаенна а дукха везаш хиннача Ленина Ильича сий а деш, йист ца хулаш хьалгIаитта цхьа минут ха яьккхар дех аз.

КПСС ЦК ноябрьски Пленуме белгалдаьккхар Коммунистически парте, вай правительства дунен халкъашта юкъера гIулакхаш леладара курс ше хиннача бесса, эрга ца йовлаш хургйолга. Советски нах шерагара шу масселa дала дикагIа бахийтолга, цар къахьегаме хьахулар дукхагIа хулийтита дийнад Пленуме а цул тIехьагIа хиннача СССР Лакхехьарча Совета вордIагIча сессе а.

Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша, берригача советски наха санна, къоабалду Пленуме дийцар. Партена, Централии Комитета дош ду Даймехка экономически а оборонни а низ совбаккхара керда толамаш а доахаш къахьега.

Къамаьла юкъевоагIа бурудеттар Д. Мальсагов. Цо йоах:

— Советски меьха рузкъа лебадара, къахьегамхой хьал-торо лакхлара низ ца кхобеш къахьегаргда оаха. Юкъарча рузкъана тIаьхода бедам болчарна дIаховолла цох хIама хургдоаниз. Цо ахар хьал я йоацаш къамаьл ду йоккхагIйолча лаборантка В. Мишина. Мехкдаьттахоша теркам тIабаьйта дувц бийдала, материалий кхом бе белилга. Балха тIа дола кхолчамбоапараш дIа а доахаш, производственна резерваш юкъейоалае сая, яхаш дувц мехкдаьттахоша.

Политинформаторга хаттар ду бурудеттачо А. Коршенкос:

— Саим Доглевич, вай бригадо, управлене кхоачаш дой хьаллашка оттадаь декхараш? Цох дувцал ткоия.

Карара шу доладелча гIоне управлене гIоли 27304 метр бурув техал. Цхьайтта бетта лаьрхIа хинначул дукхагIа болх баьб. Цу юкъагIа 14 скважина яьккхай, планагIа 11 мара йоацача. Керда 10 буровой установка хьиллай, планагIа йоагIачул дукхагIа. Эзар киловатт-сахьат согIа электроэнерги кхоьл. 10 декабре хургйолча Ерригсоюзни субботнике цу энергена болх беш хургьа И. Шуликин В. Шевцовен бригадаш. Вторчермета склада дIадахьийтад 60 тонн тишa аьчиг.

ХIаьта вай бригадо, — аьлар дIахо политинформатора, шера тIайиначa декхарех 3175 метр йолаш, хIаиле 3616 метр бурув техал. Карара шу чакхдалалехьа кIоаргагIа тохе а, кхы тIа 250 метр бурув тохаргда.

Пленумо белгал ма даьккхара, вIаштIехьдаккхоша даргдоацаш гIулакх да къахьегама оваарде даьккхелга, инициатива а йолаш, цига кьохьегача цхьа боагIгIа мах бе белилга. Цитта воах согIорахьа я, во болх, гIулакх вIаштIехьдоацаш лелалар, бехктьоххам ца хилар IатIъа дела болхлой гIулакха, моральни авторитета.

Кхачаш программа кхоачашъелга тахан кертерча декхарех цаI да, аьнна белгалдаьккхад Пленуме. Мехкдаьттахоша гIонна бола боахам ледабе. Лаьтташ аха, дIаде фу IалеIде ноккъостал даьл управлене. ХIана дукха делаш ба Iоина яа кхартолаш йолаш. Буровой бригада нокхараш леладу. Укх шера цар деша 200 килограмм чам бола моа дехкад мехкдаьттахошка. Шоай яиашпа цхо гектар гарга IаIм баьб. Укх шера цу чу хийна чиъэвий тIадоагIача шера два мегаргдолаш хургда.

ТIеххьара къамаьл чакхдоалаш дийцар дунен тIа тахан латтача гIулакхех. Керда доалаш, дунен тIа мацар оттабелга социализма идеалаш я, аьнна белгалдаьккхад Пленуме. Цхьабакъда машар ницкагIа хьахургболаш бац Советски Союза Коммунистически парте. Советски паччахьалкхено деррига а дергда советски наьха кхерамале Iалашъяра. КПСС машаре йола политика хьал а лоаташ, мехкдаьттахоша доа делар кхы а дикагIа къахьега, вай мехка экономически а оборонни а низ совбаккха.

А. ТИЩЕНКО.

МОСКВА. «Манометр» яхача Московски производственни объединене коллективо кхоачашъьлий социалистически декхарий цхьаьнха цхьа пункт — «Сапфир-22» яха керда измерительни преобразователь серийни арахеца йолаялийтай. Цу прибор цул хьалхагIа арахецаш хиннарел дукха нийсагIен универсальнегIен я. Керда прибор накъалргьа промышленносте а, юрта боахаме а, Уренгой — Помары — Ужгород яхача трансконтинентальни газопровода газокомпрессорни станцешка, минеральни удобренеш еча предприятешка.

Дукха ха йоацаш «Манометра» коллектива цIи яьккхай котъаьнначун санна приборостроене Министерства предприятешта юкъе.

СУРТА ТIА: сборотни цеха участнаех цаI. 18 декабре, коммунистически субботник долча дийнахьа, «Манометра» коллектива аттара дахкагIа къахьегама сисавле йолаш къахьегаш а хургьа. 60 эзар сома маьха продукци ара а хецаргьа цо.

А. ШОГИНА сурт. ТАСС фотохроника.

СССР 60 шу дизара накъадолхаш

ГОЙТАРА АГИТАЦЕ ЛОАРХIАМ АЙБУ

ШЕРРА КИПЧО еш я района заводий, фабрикай, организацей, учреждений коллективаш СССР вIашагIъелла 60 шу дизара къахьегама совгIаташца накъаяхара. Карарча шерара планаш социалистически декхараши кхоачашдара гIо деш я «СССР хьаль 60 шу дизара — 60 хьинаре къахьегама кIира» яхача девизагIа лоаттаю социалистически лaь. Итт бетта районо планал совгIа ехкай пхи миллион сомал совгIа йола тайп-тайпара продукци, эзар гарга волча болхлочо рапорташ дейнад цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера заданеш кхоачашъярах.

Яхьа идеологически Iалашо яра пайда ийбеча дуккача средствашта юкъе лоархIаме моттиг кхоач гойтара агитацега. Геттара дукха терко тIауxийт улицаш, майдаш, предприятей, организацей ковнаш, гонахьара моттигаш тоаяь хоаьяра, церна архитектурно - художественни оформлени яра, цу даькъе Iоаль опыт дIахо дедIайоалаяра, цунна керда чулоацам чубоассабеш из йIаьхегIа яра.

Хур-могар ду гойтара агитаце лоархIам айбара, из хозагIа, дикагIа хулийташ йолча средствaех шерагIа пайда эцара, тематически лостам болльш яра, из йоазон графически культура дIа ма дехкара хилийтара.

СССР вIашагIъелла 60 шу дизара накъадолхаш отта а ль къоачашъеш я гойтара агитаци аргальккха тоаярай район художественни хьисапе кийчъярай тIаерзаь йола лаьрхха план. Цу гIулакха кулгалдеш я партийни организацешка хьаль йола комиссеши советаши. Гойтара агитаци кийчъеча хана цар уйла ю художникийи скульпторийи торонехи кхоачамехи шерагIа пайда эцара.

Парте райкомо, юкъьандарча партийни организацешта де мел ашар ду гойтара агитаце средствашца мохи социально-экономически дегIабоалабара йола парте политика, советски вахара хьисап, советски халкъо машар, социальни прогресс бахьан лоаттабу къовсам хьагойтара.

Нохч - ГIалгIай автономе 60 шу, нохчийи гIалгIайи шоай лоIамагIа Россена юкъебаьа 200 шу дизара накъадолхаш район архитектурно - художественни хьисапе кийчъеш дикка тоадеш. Хьинир 18 керда гойтара объект, кьаьна 20 организацешка [illegible], оттаьль 22 [illegible] Сердалоа [illegible] йола политически [illegible].

ХIаьта хIанз СССР вIашагIъелла 60 шу дизара вай кийчо еш дола [illegible] гойтара агитаце ерригача система кертера [illegible] хиийа дIаьттай интернационализма, [illegible] дотталагIалла [illegible].

Иштта, В. И. Ленина [illegible] Б. Маркса И. И. Ленина портреташ [illegible] Гроненски [illegible] 1924 шера Ленина [illegible] орден [illegible] оттаьча стеллага. Царе [illegible] Советски Союза Турпалий скверан реконструкци яьй.

Цхьайола гойтара объекташ КПСС XXVI съезда материалий [illegible] кийчъьый [illegible] темaех йола стендаш «Вай мохк XI пятилетке» — [illegible] Шейх Улуу Майорове улицагIарча саьи тIа. Нохч-ГIалгIайче 60 шера [illegible] кертерча [illegible] консервни завода юке. Аэропортера городе хьачувоала моттиге кийчъьый «XI пятилеткана — вай хьинаре [illegible]» [illegible] дотталагIал [illegible] халкъа [illegible]

цара дохаргдоаца вошал хестадеш лозунгаш, панноэ, композицеш кийчъьый города центре санна, микрорайонашка а дагIача цхьадолча цIенош тIа.

Петропавловски шоссе ерригача союзни республикай гербаш а долаш СССР халкъий доттагIал хестаду го тоссаш стеллаш оттальй, Иоаннисяни улицагIа марсахи яIовнахи латта «Сийле хилла къахьегама» яха композици кийчъьый. Белгалдаккха доагIа уж ерригa гойтара объекташ хоза бIарг тIаотташ хилар, нах эггара дукхагIа гуллуча моттигашка хилар.

ЦУНЦА цхьана белгал да даьккхача даргдац, цхьайола гойтара объекташ шоай композицега дийлача а художественни кийчъярга хьежача а вай хIанзарча декхараша дIа ма дехкара ца хилар, царех цхьаяраш реконструкци еи эргальха тоаеи езаш хилар. Хетаргахьа, общественни хьисапе гойтара агитаци кийчъеча художникий городской школа вIашагIйолларе йиш хургьар хан-ханнахьа политически плакатийи гойтара агитацей эскизашкей макеташкей хьежа, уж къестае, цу гIулакхех дикагIа ка йовлаш бола болхлой хьахержа, цар говзал лакхбе. Цу тайпара база хилча дикагIа вIаштIехьдаргдар город кхы а хозагIа кийчъе.

Кхы кIезигагIа лоархIам болаш яц къахьегама коллективашка кийчъеш йола гойтара агитаци а. Массайолча заводашка, фабрикашка, организацешка хIана дац аьнна долаш да «КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъергья'», «Экономика кхом беш хила еза», «Кхом белга коммунистически оамал» яха тIахьехамаш. Цехашка, участкашка хьалтехача плакаташа, хьагойт коллективо шийна цхьайтталагIча пятилетке а карарча шера а белгалдаьха доазонаш, пайда эца йиш йола торонаши кхоачамаши.

Шерра моттиг дIалоац яхье хьалхалаттарех лаьца дуццача лозунгаша, плакаташа, фотовыставкаша. Иштта, «Красный молот» заводе къахьегама ветераний, юбилейни яхье котбаьннарий галереи кийчьый. Стендаш оттадаьл балха хана минут ковйича завода хула де хьахьокхаш. Швейни производственни объединене хан-ханнахьа социалистически яхьа акран кийчъю «СССР вIашагIъелла 60 шу дизара — 60 хьинаре къахьегама кIира» яхача девизагIа къахьоларии хьокхамаш гойташ.

Бакъда, цхьайолча предприятешка лаьча вниманио хьагойт гойтара агитаце массехьа бе боагIа лоархIам ца бела. Ерригa партийни организацеши [illegible] къахьегамхошта идейно - политически кхетам баьра, хьалхашка латта декхараш [illegible] гойтара агитаце средствaех деррагIа пайда ийбеш, цу дешa [illegible]. Иштта, [illegible] заводе, бувзама управлене автобазе, «Ремстройбыт» РСО, ПМК-661, [illegible] гойтара агитаци [illegible] художественни хьисапа [illegible]. Цу деррагIе [illegible] пайда.

[illegible] районе беш бола берригa массово - политически болх, цу даькъе гойтара агитаце а [illegible] СССР вIашагIъелла 60 шу дизара [illegible] партийни организацеши [illegible] гойтара агитаце [illegible] къахьегамхой хьинари инициативeн дегIайоалара кхетамца пайда эцала.

М. ЮСУПОВ,
парте Ленински райкома пропаганда агитаци отдела заведующи.

Иштта ба цун болх

Ден а бус а вай республика накъъашка эзараш автомашинаш лел. Царех дукхагIъараш халкъа боахама аша материалаш дIа-са кхухьаш я, вожаш бахача наькха доалахьа а йолаш, цхьацца шоай гIулакха арайоал. Уж машинаш лелаеча эзараш болча водителех хIаравир хила веза наькъашка лелара бокъонаш ший пхи пIелг санна йовзаш, цар дIадехараш деррагIа чакхдоахаш. КIезигдукха ваьнна а правилаша дIадехараштa тIера ваьлча аулам де, нах лоазбе сахьат дац.

Наькъашка лелилга вIаштIехьлоаккхаш, бокъонаша дIадехар диоза кхоачашделга хьадехаш, вайх хIаравар лоравеш ден а бус а ха тIа латташ ба ГАИ инспектораш. Царех цаI ва Гарданов Хьамида Хьажбикар.

Дукха хIама бIаргадайнад йоккхагIйолча автоинспектора Сунженски РОВД итт согIа шера болх беш. Хьажбикар ший ханнахьа юкъеяхарах ца хулаш дукха аулам дисад. ХIаьта аулам даь хьулавала безам болаш хиннар а бехктоккаме ца озаш дIаваьхийтаран цо. Цо иштта долга хьахьокхаш дукхха а масалаш доаладе йиш я.

...Билсана наькъагIа йоагIача цхьан легковой машина шофера хоам бир бераш лоза а даь, цхьа машин къайлалялар, аьнна. Гарданова цу сахьате ГАИ массайолча посташка хоам бир. Ше а Iохайна вагIанаар. Уйла йир аулам хочо къайлаваларa малагIа наькъаш хоржаргда. Хетаргахьа, кхашка гIолла бодача наькъа тIа гIолла Орджоникидзевски станице чу а ваьнна, къайлавала хьожаргва из, аьнна дагадехар цунна. Цу оагIорахьа долха наькъаш дIакъайлар. Юххера а Сунженски АТП йолча оагIорахьа цхьа машин гучаьлар. Хетта дезаш дацар аулам даьр хьо вий, аьнна. Машина дохадаьча кизго, чубихьача ткъамо хьахьокхар бехке малав.

ГАИ инспектораш накъашкара кхерамале Iалашъяь Iац. Милице болхлошта нийсса цар лораю социалистически доалахье а. Хьажбикар юкъе волаш а гучадаьха къоалаш кIезигa дац. Къаьстта гурахьа ялат чуэвча хана фийла хила безa ГАИ болхлой.

...Ах бийса лаьна ха пр лампаш а сега элеваторашка ялат дIаувзаш, цаI [illegible] лагIчун тIехьа машинаш йолх. Инспектора бIарг гIатт ноккъалара лаьнначa царех цхьаннена. Цо сона я [illegible] пулова чу хьежача гучидоал ах тонн согIа яа а лочкъаль шофер дIаводила. Цу чу ялат долга хайш дац сона яхаш, кIажхара цала гIерт Гролнера командировка деш шофер. Цох хIума хилаш. Хилча рузкъа лорадирах яьй дала дезача оттаву атта нах белам болаш хиннар.

Даь аулам кьайла ца лакийтар лоархIаме да. Цхьабакъда, из де белам боагIарбоацаш профилактически болх беш кхы а лоархIамегIа да. Из кхеташ а деш хьо Гарданов каст-каста уж промышленни предприятешка, колхозашка, автотранспортни предприятешка. Уккхы коллективаш кулгалхошца, водителашца беседаш ю [illegible] наькъашка кхерамале Iалашъярах душ. Масалахьа, [illegible] лоархIам гIааш [illegible]

Нах бела, царна [illegible] хила Хьажбикар [illegible] ва цун да Хьамид. Из [illegible] хиннав [illegible]

Г. ТКАЧЕВ.

Нагахьа сог вац «Союзавтоматстром» ВНИО опытно-экспериментальни заводе ялхлагIча разряда токарь, коммунистически къахьегама ударник Глебочев Анатолий Павлович ца вовзаши цун сий ца деши. Хьинаре къа а хьегаш хадданна социалистически яхье хьалха латташ хиларца даьннад цун сий коллективе. Цхьаккха смена дIаяхийтац цо ший норма 130 процентал чухьнахьа кхоачашъь. Цудухьа заводерча болхлошта юкъе эггара хьалхарчарца рапорт деннад цо пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачашъярах.

СУРТА ТIА: токарь А. Глебочев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Нохч-ГIалгIай АССР

тIахьожама комитете

БУВЗАМА ЛИНЕШ ЛОРАЕ ЕЗА

ТIеххьарча хана предприятешеи организацешеи телефонни кабель бохабеш дукха а моттигаш хиннай. Цу гIулакхо дукхача предприятей болх юкъагIбоах, моттигера а городанта юкъера а эзараш къамаьлаш ца ден дус, телефонни бувзамо во болх бу яхаш нах летгь. Похаль бувзама линеш юхаметтаоттаеш доккха денаш ду, нах балхаш тIара боах.

Телефонни линеш йохалра соахка даь зе 21.4 эзар сомага дIакхаьчад, укх шера 9 бетта — 30 эзар сом.

Телефонни кабела дукхагIа денаш даьчарех а хин-канализационни боахами Грозненски районашта юкъера управлени (Н. А. Кулидканов), СМУ-3 (Н. М. Корольков), СпецСМУ (В. Н. Карамышев), Нохч - ГIалгIай гIишлои управлени. Цa бахьан доалш соахка цу предприятешка дошаха гIодаш тохадар. Цхьабакъда, цу предприятей кулгалхоша е саца йола выводаш яьц. 1982 шера дукхьаа цхьан СпецСМУ 2 кабель бохабаьб, 3430 сома маьха пачхьалкхена зе а деш.

Белгалъьхача предприятешеи организацешеи бувзама линеш лорaра отталь бокъонаш телха а еш. Грозненски городской телефонни станцеца бувзама эксплуатационно - техническй уелца барта а йовлаш, кабелашта, бувзама радиорелейни а феццара а линешта юхе балхаш ду линеш лорaяра де доаттIар а ца деш.

Цу предприятe кулгалхоша е елаш йола йоакхо цц телефонни кабель лорабара, эсала бу профилактически болх, пачхьалкхена даь зе бехке болчар чотах юхаметтаоттадац.

Телефонни кабелаш лорабара де делар ца дарах пьтовор [illegible] хин-канализационни боахама Грозненски районашта юкъерча управлене начальника Н. А. Кулидканова, ЧИУС СМУ-5 начальника В. Н. Королькова, ЧИУС СпецСМУ начальника В. Н. Карамышева.

Пачхьалкхена даь зе юхаметтаоттадарa цу Н. А. Кулидкановa, В. Н. Корольковa, В. Н. Карамышева ахчан гIуд техад.

ЮМАЛУШ БА ЖУРНАЛИСТАШ

Укх деношка КПСС Грозненски горкома марксизма-ленинизма университета журналистки отделене хилар СССР хьаль 60 шу дизара хетаь Iилман - практически конференци. Цун тема яр: «Ленински халкъа политика котало».

Конференци хьайийлар университета директора, исторически Iилмай кандидата, доцента А. В. Чешенкос.

Чулоацам кIоарга болаш яр № 15 йолча школа-интерната хьехархочо М. А. Гамбулатова ль доклад. Цо дийцар нохчийи гIалгIайи шоай лоIамагIа 200 шу хьалха Россена юкъабахарах даьнача берхатах, НГIАССР 60 шера дегIаахара наькъах.

НГIАССР просвещене министерства хьехархой говзал лакхйоаккхача института методиста Л. М. Горбаковас лаьча выступлене тIа теркам тIабахийтабар советски паччахьалкхене сег духовно дегIаахара.

«Коллектива вахаре газета лоархIам» яхаш тема йолаш доклад йир журналистика отделене ладувгIаш волча А. Ю. Эльмурзаева.

Массане а ладувгIаш тIайийцар I курсе дешаш волча Б. А. Истамилова даь къамаьл. Цо дийцар Октябрь бахьанце вай вахаре хиннача диначa хувцамех.

Берригача мехка бовзаш болча шоай районерча нахах дийцар Ачхой Мартанера веннача хьехархочо Х. Э. Абаева.

Конференце итогаш еш, журналистика отделене декана В. М. Лавриненкос белгалдаьккхар докладаши хоамаши кIоарга идейно - теоретически чулоацам болаш хилга, гIахьийхар СССР 60 шу дизара юбилей кердача къахьегама толамашца съэра.

В. ХАЛЕВСКИЙ,
марксизма - ленинизма университета ладувгIархо.

Депутаташ хьалха а болаш

Кхачаш программа кхоачашъеча шийгара доагIа декъа юкъедахьа гIерташ Сунженски района Ленина цIерагIа йола колхоз я аьнна ала йиш я майрра.

Соахка 42293 сом цIена пайда хилар колхоза. Укх шера из кхы а боккхагIа хургхиларах шеко яц.

Гектара тIара боала пайда алсамбаккха цу колхоза коллектива доккха новкъостал ду хьайбаш леладераша.

1977 шера 7620 гектарах 4035 гектар лаьтта керда вIашагIъеллача «Серноводский» совхоза дIаделар колхоло. Иштта из доллаше а леладу хьайбаш кIезиг а ца деш кхы тIа а дебадир. Цу хана укхаза 2300 хьайба хиннадале хIанз 2850 да. Цул согIа йоаккха шура хIара шера тIаккхеташ а я. Масала, соахка итт бетта хIара бIаь гектар лаьтта 392 центнер кхоачаш шура яьккха хиннaлe, укх шера цу юкъа 424 центнер яьккхар. Из я районе гIолла юкъера лаьрхIача яьккхачул кхоалла дукхагIа. Белгалдаькха делаш кхы а цхьа хIама да. Кхыметтел хIанз а шура гIаеттаду хIара дийнахьа.

Цудухьа укх шера план 1250 тонн йолаш хIаьале паччахьалкхенга 1304 тонн шура ехкай. ХIаьта хIанз хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 2.8 тонн шура йохк колхолтоша. Гуш да, иштта къахьеге шу чакхдалалехьа Дахкенна кхы а 84 тонн шура дIалла царна карагIдаргхилар.

Уж толамаш доахаш хIара шера къаьстта доккха дIакъа юкъехуль Бахарчиев Сайцелима кулгалдеча цхьалагIча шурай ферма коллективе. Цунна тешал [illegible] я цIеча урдлене хьалтеха йоакхкa Сийлен грамоташ, [illegible] цIе вымпелаш. Уккхаь а Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа хьакхамаш гойтарах сий кхоь Сийлен грамота. КПСС XXVI съезда сийна лаьрxача социалистически яхье котало лакхарах КПСС обкомо Нохч - ГIалгIай Министрий Совета, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо енна [illegible] фермашта юкъе хьалхара моттигаш яхарах тайп-тайпара шерашка тиина цIе вымпелаш.

— ЧоагIа лаьрхи укх шера хьайбаш лeладераштa юкъе яр, — йоах Бахарчиева. — ЦIе вымпел кхаь зенаш дукхагIа санац цхьан дерарга. Самарлахьахa Аддамова Аминатий поккхагIа йолча Яншийта Аминатага из цIе вымпел. Нижараанкара каст-каста дIайоакх из доярашца Гушева Задус, Баснева Яхас, Мутунаева ПаьтIаматас, Гелагаева Малканас. Цу доярашa хIара кхоабача IаттагIа шура лаккхара укх шера шоаш тIайийца хиннa социалистически декхараш кхоачашдаьд хIанзале. ХIаьта шера планаш 31 дезаркех 23 кхоачашъяьй.

БIаьрча делалаш ба цу ферме къахьегаш. Масала, Алдамовгlар Аминатаи Алпатули согIа Iаьсий леладеш я цар нана Залмат, эггара йоккхагIа йола Янша Яхийта. Гелагаевгlар дезалера а вилъ сег ва ферме болх беш. ХIаьта цхьан дезалера шийшшa сег волаш дукха ба къахьегаш.

Опыт йола хьайбаш леладер, кулгалхо ва Бахарчиев Сайцелим. Цхьабакъда, иштта волча цунна а хала хургьар тьадечох дог лазаш бола гIоний бецаре. Уж ба хьалхарча аргIагIа халкъа депутаташ: Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Гелагаева Малкан, районни Совета депутат Алдамова Аминат, юрта Совета депутаташ Алдамова Алпату, Басаева Яха, Мачукаева ПаьтIамат. Ферме хаддана болх беш я депутатски группа. Уж ба ферма совете, халкъа тIахьожама комитете, санитарни посте, «Трудовой листок» яхача пенгазета редколлегe. Къахьегаме а вахаре а хьачарна масал гойташ болча цар хьинаре дакъа лоаш ферме мел беча общественни балха, юкъе хаддана лех производстве дегIайоалае, къахьегама дисциплина чIоагIъе йиш хургхилга торонаш.

Шелковской района «Коминтерн» колхоза хьайбаш леладечар [illegible] хIаьта «1982 - 1983 шера IаI замадаьха хьайбаш толаме Iаннара дахара, хьайбай продукташ [illegible] а кийчъяра а Ерригсоюзни [illegible] КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК [illegible] хIара бIаь [illegible] 93 [illegible] 120 [illegible]

[illegible]

М. ХАМАТХАНОВ.

РИГА. Латвийски ССР Iилмай Академе электроннай вычислительни техникай Институт «Академсеть» яха ССР Iилмай Академи [illegible] республикай Iилмай академешь цаI йола вычислительна сеть. ХIаьта дIахо йолача хана — вай мехка вычислительни центраш пачхьалкхен юкъара сеть хьае лаьрхIа беча боккхача Iилма - техническа балха юкъе дакъа лоацаш а.

Институто [illegible] вычислительни [illegible] хьаара СЭВ мехкаш [illegible] дунен халкъашта юкъерча программа бахахка а. [illegible] ЭВМ [illegible] гIулакхаш [illegible] Рига Будапешта.

Рига института советски Iилмай технически информаце дунен халкъашта юкъерча центраш [illegible] Iилма - технически информаце дунен халкъашта юкъерча системе ЭВМ [illegible]

СУРТА ТIА: видеоинформацеиа [illegible] проблемаш Iилма-технически информаце Дунен халкъашта юкъерча центра Iилман совета членашта дIайовлийташ ва институт лабораторе заведующи, технически Iилмай кандидат Громов Геннадий.

В. ЛИСИЦЫНА сурт. ТАСС фотохроника.

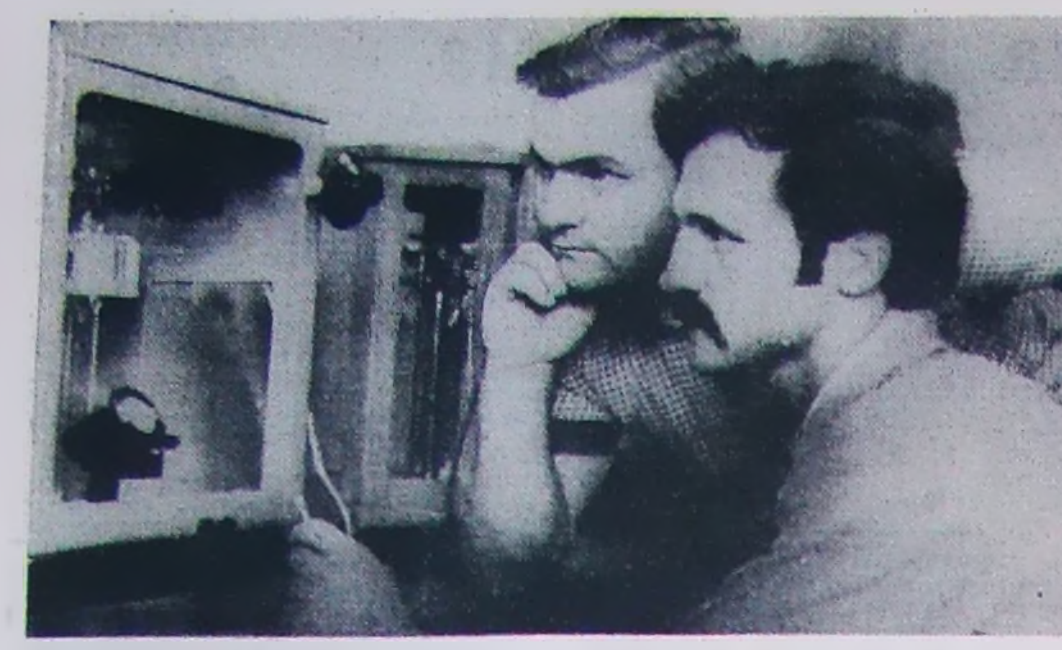

Укх тIеххьарча хана шоашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдеш хьабоагIа Грозненски «Металлист» яхача завода болхлой. Овсаре къахьегарах кхоачамбаь Iеш оамал яц цар. ТIаrIертта къовсам лоттабу арахеца продукци тIа дикагIа хилийтара. Цу дакъе дукха болх бу аналитически таразашта долча мастера Катраманянц Александр Михайловичен цеха начальника Наурханов Ахьмад Шамаевичен. Цар хададанза тIахьожам лоаттабу арахеца продукци мишта хьожаш. Нийсьенна брак ха дIа а йоаккхийташ. дIахо из саща дола гIулакх ца нийсдалийтара дола навкъаш техк.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) аналитически таразашка хьожаш ба цеха начальник А. Наурханов мастер А. Катраманянц.

И. ПЛИЕВА сурт.

ГIУЛАКХАШ ТОАЛУШ ДОАГIА

Цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера пачхьалкхенга шура йоххара план кхоачашъяйзар Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза хьайбаш лелadераша. ПланагIа йохка йоагIачул 80 тонн шура кIезигагIа ехкар цар пачхьалкхенга карарча шера ялх бетта а.

Цун керттера бахьан дар колхоза правлене шоай ферма болх лерттIа вIаштIехьбаьккха ца хилар. Тоъаш ба цар дояркаш.. доахан дийнахьен буси шозза мара деттацар, моттигаш нийслора уж а ханнахьа ца детташ. Кхоачам боллаш хьалхен гIожен доакъар ца хиларах ма доаггIара дика кхабецар детташ дола доахан, тонга гIолла хотта боагIаш яр корпусашкара арадаьхачул тIехьагIа царга салоIийташ хинна бешкарт. ЛерттIа зооветеринарни гIулакх ца дарах локхин а эзмига а хьайбаш тIера дувлар.

ХIара Iаттагара 4 килограмм мара дийнахьен буси шура йоаккхаш хинналц цу ферме. Иззал мара хьайоаккхар а ца хилча вIалла дог доахилга хиннаяц пачхьалкхен планаш кхоачашъелгах.

Уж деррига кхоачамбоапараш хьайиллача собранешка дийца а дийца. колхозхошен коммунисташен белгалдир болх тоабара навкъаш. Цу балха керте эттар колхоза керда хержача правлене председатель Хамирзоев Руслан Хамидович.

ХIанз юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара дийнахьен буси 6 килограмм шура йоаккх ферме. ДIадахача шера укх хьна йохнаш хиначунца нийсйича хIара дийнахьа цхьа тонн шура дукхагIа йохк пачхьалкхенга, хIаьта карарча шера ялх бетта тIайиса хинна 80 тонн шура дIа а еннай.

— Бокхьонца хувцабейнаб тха ферма. болх, — йоах шоай колхоза къахьегамхоех доккхал а деш Р. Хамирзоевa.

Сих а ца луш саббаре хьадувц сона председатела шоай колхозхошка лоацна юкъедаь балхаш. Эггара хьалха цар вIаштIехьдаьккхад шоай ферме дояркаш хургбола гIулакх.

— Эшараш фуд а хьожаш шоай йоакхо ярга хьожжа къахьег йаке, — дувц Руслан Хамидович. — Хьалхе а дахачнеи кIоранен Iалашбир оаха тхоай ферма болхлой, елар вол. къоачешдир кхыдола цар хьашташ. Ловш ца аьлча, безам тIабахка цъа хьега баьлар дояркаш. екот викаш. ДIадахача шера уж ца тоъаш чIоагIа хало лелае кийзэ яле укх шера кхыча тайпара да гIулакхаш. Цхьа ди нийсдалийтадац шоай ханнахьа доахан ца детташ. ХIаьта карарча шера май бетта денз дийнахьен буси кхозза а детт цар уж.

Поакхо яьй колхоза правлене, парткомо, профкомо дояркашта юкъе социалистически яхь йоаржаяра. ХIанз хIара дийнахьа яьккхача шурийга хьож, цув итогаш юIуйрийна доахан дийтта дайначул тIехьагIа дояркаш хьагул а бийя дIадахача дийнахьа баьча балха итогех дувц. ХIаьта социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача дояркаша карара кара тела цIе вымпел лу. Материально а белгалбоах дика къахьегараш. ХIара пхийла ди масса эа доал дукхагIа шура яьккхача дояркашта премеш тел.

Дег тIара даькъал а бувцаш социалистически яхье хьалхабаьннарашта карара кара тела цIе вымпелаш премеш торжественно дIател колхоза паркома секретара Муталиев Сулимана. профкома председателa Нагомерзоев Туркое, колхоза правлене членаша.

Хьинаре къахьег беррига дояркаша. Царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб Эльмурзаева Умакульсум. Эльтиева Нага, Исаева Хадишт, Джабраилова Зина, кхыбараш. Ше бетта кхоачашъяьй царех хIаране укх шера доахангара шура яккхара планаш. Хьаьта карара шу чакхдалалехьа шоаш деттача доахангара планал совгIа 80 тонн гаргга шура яккха лерхIаш ба уж дояркаш.

ЧIоагIа теркам тIабахийтаб укхаза хьайбаш чулатта корпусаш товяра. уж массе а хана цIена хилийтара.

Кхо дIааракхухь транспортеращца, тIанкха тракторни лафетаща дIакхухь из органически удобренешта лаьрхIа Iоадеш йолча моттигашка. Из болх дика бу механизатораша Гатаев Зайнден Исмейлов Русланеи. ХIаьта корпусашка механизаци юкъейоалаеча, цох ма боаггIара пайда эцача дика хIамаш карагIувлаш къахьег цу гIулакха волча инженера Сурхоев Iарбе.

Хьайбашта доакъар дуллача а механизаци юкъейоалаяй колхозе. МТЗ яхача трактораща тIехьа а нийла КТУ-10 яхаш йолча шин агрегатаца дIател тайп-тайпара доакъар. Цу гIулакхо а боккха пайда бу колхоза боахама доакъарах хIама ца лой тара, дукха болхлой мукъа бахара. Хьайбаш корпусашка механизаци юкъейоалаяйрах дукха аттагIа ду деррига балхаш. дика лаххаю болхлой къахьегама овсаре. вIаштIехьдола хьайбаш продукци яккхарга дIадодар дика лох а деш боахама экономика дегIайоалае.

Цензашитта къахьийгад колхозхоша шоай ферма коара лавкъаш тоадара. ХьалхагIа хьамча пкхаш ца хилча хьайбаш латтача корпусашта тIа ца вохалуш колд яр. ХIанз кхыта тайпара да гIулакхаш. ХIанз гобаькха бетонах лард а елла сеткех карт яьй.

Хьалха цу ферме салаIийтара арадоахаш дола доахан кхоале йоацача, хотта болча бешкарта лоаттадеш хиннад, IотIаделхаш догIен лоан долаш. Из ца хилийтара цIенхашитта оарцагIьаьннай колхоза правлени. Со цига хиначa дийнахьа массехк самосвал, тракторни лафет йоаллар карьерера керда хьаеча бешкарта жагIен бетони кхухьаш. Кхоалекаш а йолаш вIашъюххе ши моттиг хьальеш боахи Грозненски МПМК а колхоза шоай а болхлой. Цига дIаоттаргба бинь бIаь етт. Екъа хургья уж латта моттиг. Цига беча балха хадданза тIахьожам лоаттабу колхоза прораба, КПСС члена Яхьънев Лемас. Уж кхоалекаш лоацача хана хьалъяь яха гIерташ шоашта могар ду гIишлонхоша.

Шоай хьайбан боахам дегIабоалабара а дукха шура луш дола доахан ферме дукхагIа хилийтара а йоакхо ю колхоза правлене. Владимирски областера доаладаь костромской фух дола 06 шинар да цига кхоабаш. Царех итт даьхнад, хIаьта вожаш а 1983 шера март бутт хьатIаккхачалехьа дерригаш дахкаргдолаш да. ТIанкха дукхагIа хургда ферме детташ дола доахан. Кхы тIа цIеча фух дола 100 шинар доваладе лерхIаш а ба укх Ставропольски краера.

ВIаштIехьдаьккхад доакъар хургдола гIулакх. Доакъар Iалашдара кулгалдеш ва председателa заместитель Гуниев Зилудин. Хьалъаь яьккхий доакъара цех, болх беш а концентратащта лаьрхIа дола ялат Iохьаш йола цех.

Хьинар ца кходеш къахийгад Эдиев Жалила кулгалдеш йолча бригадерча механизатораша Даудов Шаране, Ташухаджиев Вахае, кхыбараш укх шера доакъар кийчдеча. Цар Iалашъяьй 3000 тонн силос, аргIаш а дах дIаоттаяьй 1800 тонн йол. 1000 тонн ча.

— Хьайбаш леладара шолханчнин поточно-цеховш метод тхоай ферме юкъейоалара кийча еш а да тхо, — йоах Хамирзоев Руслана. — ТIанкха кхы а дикагIа дIаЙоргба тха хьайбаш леладерий болх.

Баьлув председатель **С. АУШЕВ.**

Карарча хана библиотекой балза лостам ба СССР 60 шу дилара накъадолхаш хиларца дувзадеш. Цу юбилел маlаи наха кIоаргагIа дIадовзийтар. Цу дакъе книжкаш дешарашта могаду ше морг кхы йоацача ленински къаман политика йоархIам бовзийташ дола а, пахаре из мишта кхоачашъю довзийташ дола а литература, пошал долча республикан толамаш, царна юкъера дохаргдоаца доттагIал довзийташ дола литература.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ БИБЛИОТЕКАРАША

Ишттa, Юкъерча Ачалкхерча, СоагIапчарча филиалашка кийчъяй «Халкъа хьалташ кхоачашдеш» яха книжкай выставкаш. Долакоарча филиале кийчъяй «Тха Даьхе — СССР» яха выставка. цу тайпара маrалаш-м дукха а доаладе йиш яр.

Къаьстта а теркам тIабохийт библиотекай болхлоша дуккхача книжкаш дешараша дакъа лоацаш дола устни журналаш, читательски конференцеш, сайренаш кийчъяра а чакхъяхара а. Масала, «Парти — вай заман хьакъал, сий, эхь-эздел» яхача темах йола конференци хиннай № 1 йолча городерча библиотеке. дукхагIча дакъе цун доакъашхой хилар МагIалбика школай 7—10 классай дешархой. Дикка наха дезаденнарех дар МагIалбика культура ЦIагIа хинна «Барт болча дезале» яхо устни журнал. Вай мехкарча халкъий доттагIала хеталаьча цу журнало юкъеззар предприятей болхлой, мехкдаьттахой, гIулакхера болхлой, дешархой, кх. дI. Из журнал ма хулла дикагIа кийчде а чакхдаккха а дагахьа дукха къахьийгар района центральни библиотека книжкаш дешарашта гIулакх деча отдело.

Книжкашта еча пропаганда юкъе дикка моттиг дIалоацаш да краеведчески литература. Дукха ха йоацаш вай республика дездир доккха ши цIей: Нохч-ГIалгIайчен 60 шу дизари из шиъ лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шу дизари. Уж шеш хьатlаккхачалехьа, царна баха ма боаггIара накъа а болхаш МагIалбика библиотекий болхлоша теркам тIабахийтар наха юкъе краеведчески литература шерра дIадовзийтара. «Малгобекнефть» НГДУ-и района центральни библиотекаи цхьана кийча а яь чакхъяьккхар «Нохч-ГIалгIай советски литература хьахиларен дегIадари истори» яха конференци. ХIаьта, Поккхача Ачалкхерча библиотеке хилар Бокова А. «Беке ньонгаш» яхача романах йола конференци, кхыяраш.

Белгалдаккха деза, укх тIеххьарча хана тха книжкаш дешарашта кхо бlаь сонгIа саг IотIаккхийтта хилар, хIаьта из я оаха чакхйохача мероприятей лер. Цо хьахьокх карара шу чакхдоаллаш наха деша книжкаш дIаладарген книжкаш дешарий боварамген диллача оаха план тIеххоачашъергхилар. Ишттa, тIеххьарча хана сакъердамегIа чакхъюил библиотекаша кийчъю мероприятеш, юкъейоалайй балха керда формаш методаш. Царех да юрта боахама специалистащта лаьрхIа чакхдоахаш дола информацей деноаш, специалистий деноаш. Юрта боахама болхлоашта цу деношка дова шоай балхах дола керда литература, ловцна цун чулоацам.

Х. ЯНДИЕВА,
МагIалбика центральни библиотеки книжкаш дешарашта гIулакх деча отделе заведующи.

Доазол дехьара

АЛЖИР. Хесси - Месауде, мехка йоккхагIъярех йолча мехкдаьттаи газовни промышленноста центре хилар 421 километр йаьха йола Тин—Фус—Хесси—Месауд яха газопровод йилла йолаяра хеталь торжественни церемони. Советско - алжирски цхьана экономически гIулакхаш леладара йоккхагIйола объект я из.

Газопровод болх бе йолайийта лерхI 1984 шера февраль бетта. Болх бе йолаеннача хана цунах чакхйоалаш хургья шера 10—12 миллиард кубометр газ.

СУРТА ТIА: газопровода эггара хьалхара хурба Iочуюллаш церемони йолча хана.

Н. ПАВЛОВАИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ХАЛКЪИЙ ЧIОАГIА ДОШ.

Машара тIехьа болча дукхача наькха тIема духьалара выступленеш юхатоха цамогаш дегIайоагIаш а шерлуш а латт. Халкъаша дIакхайкаду хIанзарча хана эггара чIоагIагIа наха дагадоаллача гIулакхах: хургба е хургбац долла хIама хIалакдеш бола ядерни тIом яхачох дола шоай чIоагIа дош. Итташ миллионаш болча наха тIехь-тIехьагIа дикагIа кхетаду герзаш Iоаделгеш тIемашк ла а ловш адамаш дIахо даха йиш йоаццилга, нагахьа санна шоай кхоане царпо дагайоалле.

ДIадахача кIирагIа Америке, Европе, кхыча континенташка тIема духьаларча болама юкъе дакъалоацарий массови митингаш кхыйола манифестацеш чакхъяьннай. «Европаин машар эш!», «ДIалха американски ракеташ!», «ДIаякха ядерни Iондалал!» яха лозунгаш а кхайкадеш 27 ноябре Милане чакхъяьннай 1600 километр никъ беш хиша машара марш. Цу дийнахьа Шеффильде яхача английски городе хиннай Великобритане массови общественни организаце — ядерни герз дIадаькхара тIехьарча болама хIара шера хулаш йола конференци. Миллионаш болча англичаний цIерагIа цунна юкъе дакъалоацари американски тIъамаш дола ядерни ракеташ Англе оттадра духьала къамаьлаш деш хиннаб. Тэтчера консервативни правительства милитаристски политика хьадда юха а техай цар.

Дерригача дунен тIа чIоагIа эгIазбаха тIаийцай наха официальни Вашингтоно цхьаккха хIамах дош ца хеташ «Машара ха дер» аьнна цIи тиила йола «МХ» яха керда ракетни система дIайоаржалра хьакъехьа США президента Р. Рейгана яь решени. Шоай вахар дика тоаденна хиларах леладаш американски политикаша цу тайпара гIожа гIулакхаш. Уж чIоаггIа кхераш ба ВIашагIкхийттача Штаташна а тIехь тIема духьалара болам аIлуш боагIаш хиларахи мугIарерча американцаша конструктивни советски машара инициативаш хьалловцилга дегIадоагIаш хиларахи.

«МХ» яха ракеташ уж хьахиннача хана деша агрессе герз — эггара хьалха тохаргдола герз санна йолга нхета а теш дукхача тайп-тайпарча мехкашкара миллионаш бола тIема духьаларча болама юкъе дакъалоацараш хьадда духьала баьинаб уж дIайоаржаяра планашта. хIара аьлча ядерни тIом хилара бола кхерам цо дакъа чIоагIа сонбоаккхаьдаь. Цар хьадда хьаллоац 1 декабре дена 15 декабре кхаччалца кердача ядерни ракеташта духьаларча гIулакхий деноаш чакхдаха аьнна Дерригаунен машара Совето баь тIахьехам. Из — халкъаш хIанз хьалхарча мугIаре эттагга къаьгга хьахьокхаш дола теwал да, хIаьта цар оаз юхатоха могаргдолаш саг а вац. Шоаш хьинаре а де лерхIар кхоачанде гIерташ а леладеча гIулакхаша цар дикка доккха дакъа юкъе хьу ядерни тIема кхерам дIабаккхара гIулакха юкъе, машар. лорабара гIулакха юкъе.

✦

«НАТОВСКИ МАРАФОН»

Бельге столице Брюсселе хиннай НАТО агрессивни блока дукхха совещанеш. Эггара хьалхарча этапагIа совещане гулбенна хиннаб блока оборона министраш — 29 ноябре НАТО еврогруппана юкъе болаш, 30 ноябре ядерни планироване группа доазошка. 1 — 2 декабре НАТО военни планироване комитета сессе. «Натовски марафон» 9—10 декабре чакхъяргья кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий боараме НАТО совета сесси а еш.

Натовски марафон Вашингтона ловча оагIорахьа лостара НАТО вIашагIтехача Европерча герзашцарча цхьа лакхехьарча главнокомандующе американски цiарала Роджерса заловлени яь США а НАТО кхыдола мехкаш а ядерни герз кхычарел хьалхагIа ца тохаш юхадаргдаи аьнна. Цирал доккхал деш хиннав цу гIулакха ядерни герзий «бIарча спектор» — гаргга тоха йиш йолчунгара стратегически долчунга кхаччалца дар хьаде лаьрхIа США герзашцара цизаш хиларах, хIаьта цо торо а хулийтаргья «нагахьа санна безам хуле из герз юкъедоаладе». Цунца цхьана США чIоаггIа IотIкъам баьб Малхбулен Европа мехкашта гаьна кхетар юкъерча боараме дола 572 керда американски ракет йоаржара хьадда кийчо елга Iалашдар духьа.

«Ограниченни ядерни тIема» хьаькъал доаца американски концепци кхоачашъяра йола полигон Малхбулен Европах яра хьадда духьала долча европейски халкъашта лоиш дар теркал а ца деш НАТО мехкий оборона министраша герзаш Iоаделга дIахо сиздара тIевеpлань решени тIаийцай. «Юманите» яхача французски газето белгалдоаккхаш ма хиллара «Брюсселе хиннача натовски совещанешка дакъалоацаш хиннараш ВIашагIкхийттача Штаташа дIадехараш кхоачашде раьза хиннаб. керда американски ракеташ Европе оттаяра хьакъехьара решени дIачIоагI а еш». Иштта, белгалдаьккхад газето «европейски континента тIа ядерни конфликт хьоаяра бола кхерам лакхбара долча тIехдаьнна дукхача герзий программа юхейитара тIехьа къамаьлаш деш НАТО оборона министраш» хиннилга а.

Ядерни герзаш Iоаделга дIадоаржадарах тарра НАТО мехкаш моллагIдар санна долча герзий арсеналаш а сихха совйоахаш да. Иштта, масала, 1983 шера вIхха европейски мехкашка — НАТО членашка кхоачаргья 1 000 гаргга керда танкаш бронемашинаш, «Ф-16» (алап латински да) яхача тайпара а «Торнадо» яха а 270 совгIа тIема самолет, 30 тIема кема, хина кIалгIолла лела 2 лодка (царех 1 атомни), хIаьта ишта дукха ракетни установкаш. Герзашцара цизаш дIахо фегарча а электронни шпионажа системашца кийчдара болх а айбергба.

«Натовски марафоно» Малхбулен Европа мехкаш хьалхьеду конфронтаце кхерамеча наькъаIа дахара, дунеи халкъашта юкъера кхохкам дIахо ярбара тIема кхерам дегIабоалабара.

✦

ХЬАБАЛА ПАЙДА БОАЦАШ БАЬ НИКЪ

США президент Р. Рейган 5 дийнахьа Латински Америка мехкашка гIолла никъ беш лиинав. Официальни пропаганда из дIакхайкадьд «Дика уйла йолаш ят мисси» санна. Пачхьалкхен департамента викалаша, хоамбаьб «Нью-Йорк таймса». «белгалдаьккхад, президента хIанз баьча символически наькъа лоархIам Фолклендски гIайренаш баьхан долаш тIом хьоабьча хана США Великобритане оагIонгахьа ляннячул тIехьагIа Къулбехьен Америке хьахнина бола ВIашагIкхийттача Штаташара юкъара цатешам дIабаккхара средство санна хIама ца хиларах».

Бокъонца бакъа, американски монополей органа «Бизнес уик» яхача журнала белгалдоаккхаш ма хиллара, ВIашагIкхийттача Штаташтен Латински Америкаиен юкъе йоккха юкъ еннилга. Из еинай алхха Фолклендски кризис шоай къулбехьарча лоалахоща США се леладеча гIулакхий политика ца дукьеи империалистически хьисапеш хилар къаьгга хьахьокхаш хилар бахьан долаш еина ца Iаш. Латински Америкера мехкашта хIара шера хоту американски монополеша шоашна лелаю грабительски политика. Цар хьашташ бахьан долаш хьалдоац вашингтонски администраце халкъа духьалара, мохк бехка йола режимаш. латиноамерикански мехкашца протекционистски тарифаш уттаю, кхыдола дискриминационни гIулакхаш юкъейхувл. Из бахьан долаш вакхьара декхар. масала, Бразиле 80 миллиард долларал тIехдаьннаж. Аргентина — 40 миллиард долларал. Венесуэла — 15 миллиард долларал. Перу — 10 миллиард долларал. я. кх. дI.

Цу хьалашка американски президент гIулакхаш «дIахьокха» гIерташ хилар «Латински Америка мехкий оагIонгахьара гуттахьара скептицизм а йолаш тIаийнад. Къулбехьен Америке наха хеташ дар цIена хьахьокхаш дола хIама хилар Аргентина президента Р. Биньоне цу хана Рейганца вIашагIкхетара хьакъехьа КIайча цIено яхьйита предложени дIатIа ца эцар. хIаьта Перу президент Ф. Белаунде ше вийхача Вашингтоне ваха ца тугаш юхавалар. Цу хьакъехьа «Вашингтон поста» белгалдаьккха ма хиллара. «Латински Америка мехкий ерригаш а хIама яц аьнна правительсташ ВIашагIкхийттача Штаташта гаьна хила гIерташ я».

Рейгана баьча наькъах «дика уйла йолаш ят мисси» из хулаш лаьи. Бразиле, Колумбе, Коста-Рике, Гондурасе из тIаийцав «ЦIа лалла дикаш!», «ДIаякка империализм!» яхача лозунгаща чакхъяьннача дуккхача навха демонстрацешца.

Гондурасе волча хана американски президент вIашагIкхийттав Сальвадорен Гватемале президенташца. Цо цIаькха а дIахьекхад деррагача латиноамериканска халкъашка американски монополей Латински Америкера гIулакхаш лоаттадеш наькъа цIей Iоухнаташ халкъа духьала йола режимаш Вашингтоно хьаллоацаш хилар.

США империалистски политика Латински Америка халкъаша хьадда юхатохаргейтай «Нью-Йорк таймс» яхача американски газетага «Латински Америка мехкашцара США гIулакхаш вIалла а чIоагIа лоацаш хилар дIадаккха [illegible] Рейгана» аьнна [illegible].

Г. ШИШКИН (ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК. «Оахарий хьисап Бейрута нах лоаьар. Ливан. 1982 шера 16—18 сентябре» — иштта цIи йолаш я ООН штаб-квартира [illegible] фотовыставка. [illegible]

СУРТА ТIА: [illegible]

ТАСС фотохроника.

Iилма — юрта боахама

КОАРТОЛЕХ ХIАМА ДIА ЦА КЪАСТИЙТАШ ПАЙДА ИЙБАР

20 шу совгIа да Белоруссии ССР Iилмай Академе В. Купревича цIерагIча экспериментальни ботаника Институти биохимен молекулярни биологен лабораторе белхалоша БССР АН академика Вечер Александра кулгал а деш коартолех чакхинчьи гIулакхашти хIама дIа ца къастийташ пайда ийбара проблема тIа балхаш деш бола. АПН корреспондента Калинкевич Натальие декъагIа из балхах хьажийнарга дувц цу институти лаборатори йоккхагIа йолча Iилмай белхахочо биологически Iилмай кандидата Варончик Иветти.

[illegible]

(АПН)

СССР 60 шу дизара хетаяь маркаш

Деррига советски халкъ кийчлуш ду кестта хургдолчу. СССР хьаяь 60 шу дизара цIей деzе. Хiьэта цу цIейна дика накъаболх почтови маркаш гулъеш бола коллекционераш а. Филателе средствах пайда а эцаш, цар дикин дакъа юкъехь къахьегамхошта идейно-политически, патриотически, интернациональни кхетам балара балха.

ХьатIадоагIача мехка цу цIейна хетаяь СССР бувзама Министерствас кийч а ль арахийцай ялх маркахи блокахи латта керда сери. Царна юкъера хьалхара марка хетаяь я Советий цхьоалагIча Ерригсоюзни съезде тIайийцача СССР хьаярах йолча Договорах Деклараценей. Марка тIа да съезда заседани хиниа ССР Союза Доккха театр.

Серена юкъера шоллагIа марка хетаяь я вай мехка социализм хьалъяра лоархIамеча этапа — мехка индустриализаци, юрта боахама коллективизаци яра а культури революци яра а.

Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо яьккхача коталонна хетаьй кхоалагIа марка. Цу тIа го йиш я И. Тоидзе «Даьхе — нана кхайк!» яхача плаката сурт, котало яьккхача советски бIухочун хетаяь йола Трептов-парке латта скульптура.

ДоагIанарча, йиълагIча марка тIа хьахьекха я СССР герби байракхи, Москверча Кремла Спасски башни. Из марка хетаяь я тIом дIабаьнача тIехьарча шерашка мохк дегIаахара.

Серена юкъера тIехьара марка дувц Советски пачхьалкхено машар бахьан лоаттабеча къовсамах.

Иштта белгалдаккха деза, СССР юбилейна хетаяьча маркашца В. И. Ленина портрет хьахьонхаш йола почтови блок хилар а.

П. МИНАЕВ.

МОСКВА. Столица Фрунзенски районерча № 574 йолча яслей беша бераш чIоагIа раьза а долаш воспитателий хьалхленца «физкультурах лоаз».

СУРТА ТIа: бераш физкультурах ловзаш да.

В. Ун Да — сина сурт. ТАСС фотохроника.

ТУРПАЛАШТА ТIАРА ХИЛА IОМАДУ

Советски патриота-интернационалиста дикагIйола оагIош школе хьахул дешара - кхетама процесса чулоацамга хьежна. Хьехача предметий урокаш дика уйла а яь кийчъеш хилча, коммунистически идейность йолаш, социалистически дайхе дукхаезаргйолаш, кхыча халкъаща интернациональни вошал хургдолаш хьалкхебу дешархой. Истори хьехача тха дуккхача хьехархоша творчески наькъаш лех, программин материал моттигерча фактаща ювзаш хьех. Масала, № 2 йолча юкъерча школа хьехархочо Г. А. Нестеровас «Гера карайица Октябрьски восстани» яха урок ше еш белгалдоахар, цу бехктокхамеча хана парте Петрограда революционни низах яь ца Iеш, ерригача дуккха къамаш дахача Россерча миллионаш болча болхлоша, къеча ахархоша, салташа хьаллоацаш хилара в ког-гIортолга яь хилар.

Iаьна мотти литературеи хьехача хьехархоша дешархой духтIабоах гIалгIай, эрсий, вежарашца доача кхычa халкъий литератураша шоайла влияни еш а дIаькхий деш а хилара, дIайовзийт советски вахара хьисапа совлеиеш. Iомаеш йола программин материал дика ювз цар СССР кердача Конституце керттерча положенешца, художественни произведеней идейни лостамех эстетически дикален нийса мах бе, советски литература дикагIйолча произведенешкара шоашта дукхабезабенна турпалаш санна хила гIерта Iомабу дешархой № 4 йолча школа - интерната хьехархочо Х. Х. Ахриевас, «Решидахи Мишахи йола повесть» яхача Остромепецкаьи повеста анализ ше еш, дешархошта дувц советски сага — патриота - интернационалиста характер хьа мишта хул. Керттера уйла тIайохийт хьехархочо дувцара керттерча маIана дешархой духтIабахара: «Сийлахь - воккхача Ленина дIабийначa фийго зIерг а теха, ка бaькхаб шуя дег чу».

Дешархошта патриотически интернациональни кхетам балара чIоагIа пайда лу тхона СССР хьаяь 60 шу дизара ева кийчоно. МагIалбик бахьан долаш баьча тIема 40 шу дизарах йолча, ВЛКСМ XIX съезда материалаша.

Дика граждански уйла дег чу йоссаю кагирхошта советски халкъа революционни, тIема, къахьегама сийлен моттигашка походаш яро а. ХIара шера ух дешархой отрядаш Кавказе С. Орджоникидзеи С. М. Кирови хиннача моттигашка, Социалистически Къахьегама Турпалаша къахьегача юрташка. Каникулаш йолча хана дуккха цхьана а болаш болх дешархой турпалча городашка — Москве, Ленинграде, Киеве, Одессе, кхычахьа.

Дешархошта общественно - политически кхетам балара боккхача лоархIаме я тха районе дуккхача школашка вIашагIъехка тIема сийлен уголокаши музеяши. Вайна ма харра, 1942 шера МагIалбинера хьатIех ца воалийташ юхасоцаяьи Грозненски мехкдаьттана тIакхача гIерташ хинна моастагIо. Музеяй экспозицеш педагогий кулгаца вIашагIъетт къонача лерйоахараша. Цар хьалех МагIалбика юхе фашисташта духьала баьча тIем тIа боабаьча советски тIемахой цIераш, эскара доакъош лийнна наькъаш белгалдоах. Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа дакъа лоацаш хиннараша дувца шоашта дагадоагIараш дIаязду.

Масала, № 4 йолча школе-интернате материал гулъяьй турпалча пионерах Мордвинов Володях, г. Киеве вIашагIкхетар хиннад цар МагIалбик лораеш лаьттача Советски Союза Турпалца Иван Иванович Надточиевца. Лерйоахараш та хайнад МагIалбик бахьан долаш лаьттача тIем тIа дакъа лоацаш 32 къамах бола бIухой хиннилга. Царна юкъе эрсе — Матросов Александра карагIдаьнна денале гIулакх санна карагIдаьннa вола Уличный Никита, эрмалой вежарий — Багдасаровгlар, узбек — Умрудинов, Сухадин, казах — Садыков, украинец — Кук. Царех дуккха бараш малаш ба ца ховш бола турпалаш лоархIаш бар. Къонача лерйоахараша цар цIераш хайнад, наиъмаш хьелехад, турпалаш дIабехка боахкача моттигех хоам баьб гаргарча нахага.

ХIара шера Коталон Дийнахьа цига боагIа хьаший — тIема ветеранаш. Укх шера, МагIалбик бахьан долаш баьча тIема 40 шу дузаш, хьабаьхкаб ерригача дивизейи бригадайи никалаш. Ветеранний вIашагIкхетараш хиннад районерча дешархошца, кагирхошца, предприятейи совхозийи болхлошца. Къахьтта дег чу дужаш дар тIема шерашка МагIалбик лораеш лаьттача хIана поэт волча г. Москверча Владимир Михайлаца вIашагIкхетар.

Из берригa болх чакхболккхача хана дешархошта хьалханна дийи а лийя хьаоlт Советски пачхьалкхен турпала истори.

Б. ЛЬЯНОВ.
МагIалбика района № 4 йолча школа-интерната директор.

Грознерча экранаш тIа

«ХЬАЛЪОЛЛА ТАРЛУШ ДАЦ»

Иштта цIи тиллай революционера, халкъа нортамукъале бахьан къовсам лоаттабьча Б. П. Жадановскийн шоаш хетадьча картинах украински кинематографисташа.

Из историко - революционни фильм юкъедоагIа «Николай Бауман», «Владивосток 1918 шу», «Людмила», яхараш санна долча а кхыча а «Тамашийнача наькха вахар» оалача серех долча фильмашта.

— Жадановский Борис Петровича цIи, — яхаи дуви картина режиссера Шмарук Исаака, — айхха ювзаенна хиннай город Киевца — Цига хьахул цох революционер а, 1905 шера цо кулгалду саперий выступленена, из бахьан долаш хьалъолла суд ю цунна, бакъда, хьал ца оалаш дийна мел ва вабахта чувалла вут из. Итт шера набахта лаьнхача хано, цу чу тIоттадьча Iазапо поханац революционер. Граждански тIема хана белогвардейцашта духьала лира къовсам лоаттабеш ва из. Сa безам бар из денал долаш хинна саг, революцие гIулакх бахьан, халкъа гIулакх бахьан са ца кхоадеш мишта лаьттаb экрана тIа хьахьокха.

И. Власова, М. Гиленха сценарех А. П. Довженко цIерагIча киностуде даьккхача цу фильме ролаш ловзаеш ба актераш А. Данилов, Е. Смирнова, В. Дворжецкий, кхыбараш.

«ОРКЕСТРА РЕПЕТИЦИ»

Дика кхаь хила тIаьн кинодезараша малхбулен мехкий кино говзанчашта юкъе белгала волча Феллини Федерикой керда балхаш.

«Оркестра репетици» яхача, Италей Монакон кинематографисташа даьккхача картина цIаьнха а тешаш ду из цIоргIа говзал йолаш режиссер хилара.

Фильма сюжет чолхане дац: къаьнарча килиса чу шин ерIанара репетици е гулу симфонически оркестр, цун дирижер ва кхыча мехкара хьатIаьена саг. Цига интервью эца догаьха йоагIа телевиденера группа. ХIаьта, интервью эцача хана оркестра хIара доакъашхочо, оркестра юкъе алхха ше а ше лоаха инструмент а керттера лерхIаш къамаьл ду Массалена а гоамо ва царна дирижер.

Хала дац режиссер цу оркестрага гIолла малхбузехьара обществo хьахьокха хьежалга ха. Таханара экстремисташ алхха шоаш мара цага лоархIаш кийча ба демократеи общественни организацеи душ дола дикадар цIендаь дIаданкха. Цудухьа, цар бунт а кхераме я фильмерча музыкантий бунт санна, хIана яьлла, но юхаста цисилизаци.

«КХЫЙОЛА КХАЛСАГ»

Детектива жанрах дола фильмаш дезарашта тоза хетаргда аьнна хет Маркович Драгана. Пергович Душана сценарех югославски режиссера Станоилович Миомира даьнкха керда картина.

Цу фильма теркам тIаоз ира детективни сюжет хилара соцтIа, таханарча Югославе чолхане социальни проблема хьахьокхаш хиларна а. Из проблема я цхьаболла кагирхой шоай ханарча малхбулен кагирхошта тара хила а гIерташ, шоай вахар наркотикашца дувзадь бахаш хилар. Картина дувц наркотикаш йохкаш хинна Симич яха доктор вер таханарах.

В. КОВАЛЕВА.

Редактора зам. **М. М. ХАМХОЕВ.**

Советски халкъа вахарера традицеш

Традицешеи обычешеи, яьхад К. Марксеи Э. Энгельсеи, белгалара воздействи ю исторе лелама. Традицеш боккхача лоархIаме я дуккхача къамех латтача 100 совгIа къамаши народносташи дахача советски обществе вахаре а.

Социализмо, къамаш алхха шо-шоай гомашка доахкилгеи шоайла арахьардар цар теркал па делгеи дIа а доахаш, цу цхьан хаиna массе оагIорахьара гIо ду хIара къамаш народностеи дикагIйола оамалаш хьахаржара, тоаяра. къамашна юкъера интернациональни, юкъара гIулакхаш чIоагIду.

В. И. Ленина белгалдаьхад, интернациональни яхилга къаманна духьара яхилга ца хилар. интернациональни гIулакхех доахк къамий культурашкара, характерашкара, традицешкара дикаgIен маьхегIен мел дола хIамаш.

Юкъара советски традицеш хьахул керда обществo хьаеча юкъагIа. СССР халкъаша вIаши влияни ярца, уж социально - экономически, политически, культурни дегIаахарца. Цар шоашта чулоац къаман доаонел арахьа йола. СССР дерригача къамашеи народносташеи пайда эцаш, дерригача адамий юкъара идеалаш чуккухьаш, халкъаш вIаши гаргадахара гIо деш йола къамий прогрессивни традицеш а.

Юкъара советски традицеш хьахилара къаьстта боккхача лоархIаме ба къамаша шоайла дIа-хьа дувцар кхетадайташ бола СССР халкъий мотт а хинна дIаоттa эрсий мотт. ХIана наргIатта лебу из мехка бахача наха 82 процента.

СССР ерригача къамийи народностийи духовни вахара интернациональни наьмийи оамалаш вIаши дIахьа ийяр бахьан долаш дукхагIа хиннад юкъара хIамаш, вахаре хьахинна цхьатарра дола советски хьисап, чIоагIъенай советски халкъа юкъара психологи вIашiтIехьйоахкхаш йола, ше цунах хилар кхетадара процесс. Цу юкъарча советски оамалашен традицеши гIо ду советски обществa моральнополитически психологически цалал чIоагIъяра.

КПСС-о идейно - кхетаме гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш советски наьха сакхетам чу бокъонца чIоагIъенай юкъара советски хьисап долаш йола оамалаш. Из я патриотизм, къаман юкъара дегаойде, доттагIали вIаши ду новкъостали, социалистически Даьхе дегIакхувлара еш йола йоанхо.

Советски наьха къаман юкъара дегаойде, цар традици а хинна дIаоттaд Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 65 шу дизар, В. И. Ленин наь Ди, Советски Конституце Ди, кхыдараш санна доли революционни общественно - политически цIейи. Юкъара советски а хинна дIаоттад балха профессей цIейи, къахьегама турпалаш бертбелга; къонача болхлочун ди, бер дар, саг йолаир, тирхошта паспорташ далар, Советски Эскаре болха кагирхой накъабахар, кхыяраш санна йолча сага пахарерча событешна ювзаенна граждански обрядаш.

Керда, социалистически чулоацам юкъе а беиа дIаьхегIа хиннад хьалхагIа дена хьалозгIаш дола халкъа цIейши обрядаши, царнора къаман колорити самобытности дIа а ца къоастаеш. Царех я юкъарча къахьегамах хула тоам хьахьокхаш, хьамсарча Iалама хозал хестаеш долча халкъа цIейш деддеш йола дукиха къаьнара обрядови формаш. Из да Кердача шера цIей, Iа накъадаккхар, татарий сабантуй (бIаьстан юкъе кхашкара балхаш чакхдаларах белгалдоаккхаш дола нохара цIей), эстонцийи латышийи илле цIейи. Юкъерча Азе деддеш дола наврузи (бIаьстан цIей) долаи (тюльпаний цIей).

Цу гIулакха белгалйоалаш я Дагестан. Цига массаза этнически группеш, хIаьта иштта вай мехкарча 30 хила мегача кхыча къамийи народностийи викалаш а.

Дуккха бIаьш шераш хьалхагIа дена истори хьадоагIача юкъагIо Дагестана халкъаша сага дега цIенал чIоагIъеш йола башха-дика традицеш кIезига Iоаяьац. Царех да массанена а тоам хулаш дола хьаьша-да везаш тIазцар, боккхагIбараш лархIар, дезала ций, ший ций дола цIи ювцача хана гадаккха хар, кхелха дIабаха гаргара нах дикача цIераца хьоахабе хар. Иштта белгалдоах зизай, нохарна хьалхара боал тассара, хьувкъама цIейш санна дола дуккха башха-хола къаьнарен хIанзарен халкъа цIейш а обрядаш а.

Керда, социалистически а дикагIйола хьалъкъа а традицеши обычеши нокнха моральни авторитет йолаш а классай, социальни группай, уж яле а с кхьяле а йолча общественни институтий гIулакхашта воздействи еш а я.

Царех йоалл, поахалгара ноахалга а юлаш, къахьегамхой, къаьстта а кагирхой моральни сибат хьадеча юкъе хьинаре дакъа лоацаш йола йоккха нравственни потенциал.

Масала, Дагестана юрташна боккхийча наьха 600 совгIа совет я. Царна юкъе ба къаьна, авторитет йолаши дикагIа лоархIаш, наьха тешам бенна, цIи хеза нах. Цар кандидатураш юртий сходашка хьоттаяь а Iаьдалла моттигерча органий — халкъа депутатий Советий сессеша чIоагIъяь а и.

Къоанoша юрта Советашеи парторганизацешеи нойкъостал ду дуккха моттигера гIулакхаш къестадара, кагирхошта кхетам балара, ирановоридов чIоагIъяра. Масала, Фий яхача юрта 1950 шера дена лечкъораш даьи хулиганство лелайи моттиг хиннаяц. 30 шу совгIа ха хьалхагIа дена бокъонаш телхинь моттиг хиннаяц Тамух, Детиун, Наказух яхача юрташка.

Советски общества цхьоагIо чIоагIа хиннаяр ихан, из къамий отношеней даькъара дерригa дешаш къоветадаь дьинад ихнда вIалла а дацТерко е саам керда проблемаш уйтаю вахаро. КъахьттагIа ала доагIа из традицеши обрядий санна йолча чоалхаеча дилеесех. Хьалъийна традицеши, мекарийоадаш ное дIа ца хенар, ший хьам тIех ларIар, къаман гIулакхаш тIехдаьха, е харцахьдаьха хьалоусадар — вIалла а дIаяьаста ца лутаи, политически сакхетамга дикаеца кхоачам болаш дегIадахьиинъ йолча наьха цIоуо доах чIоагIа дола йолхаш наленаш а.

Абдулхамид АЛИЕВ.
КПСС Дагестански обкома пропагандей агитацей отдела заведующи, философски Iилмай кандидат.

ДИСКОТЕКАЙ ХЬАЖАР-КОНКУРС

Вай мехка шерра яьржай кагирхой дискотекаш. Я уж вай республике а. БоагIача бесса лерттIа цар болх беш хилча, доккха гIо ду цар кхувшйоагIа тIехье эстетически а музыкальни а кхетам луш хьалкхелра, дунен а мехка а дикагIа йола музыка царна йовзийтара.

Дискотекех дикагIъяраш харжа, цар беш бола болх тахно, дикадар дIадовржаде, кхоачамбоацараш гучадаха лоьрхIа вай республике укх денoшка дIайолаенай дискотекай конкурс-хьажар. Цун председатель ва комсомола Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа секретарь В. Калугин, членаш ба ядархо, художник, композитор, комсомола, культура министерства, музыкальни училища, самодеятельни кхоллама межсоюзни Цlен викалаш.

Эггара хьалха хьажар-конкурсе дакъа лаьцар А. М. Горьке цIерагIча клуба «Икар» яхача дискотека клубой «СевКавНИПИнефта» объединене литературно-музыкальни клубой.

СПОРТ

Укх денoшка кхувшбоагIача штангистий яхьаш хилар город Аргуне. Цига дакъа лоацаш бар цигареи Гудермесереи къона спортсменаш.

Цу турнире дика толамаш даха вIаштIехьдаьлар цхьаболча штангистий. Иштта 14 шу даьнача Гачаев Iабдулбека (цун шин дозал 48 кг) хьалъурагIа тетта 125 килограмм дозал дола штанга айъьи катеха урагIахийта 70 килограмм хулаш йола штанга айъьи хьалхара моттиг яьккха ца Iеш, кхоачашйир спорта мастерaлла кандидата норматив.

Шо-шоай дозала категорех чемпионий цIераш лыхар цига Межидов Асланбека, Магаев ЯрагIе, Аюбов Дукхвахас, Сатуев Iусмана.

А. БЕК.

КРАСНОЯРСКЕ — 12-гIа ИНСТИТУТ

ЦIийтталагIа лакхера дешара заведени хьайийллай укх шера Красноярске. Вигьи ахи эзар студент занятешка веиав инженерно - гIишлошъяра институте. Города баьцарча зоне хьалъьча цун комплексана чуйоагIа дешара корпус, дика кийчъяь лабораторешi, ишь спортивни зал, студенчески клуб, йIсаза вIаштIарa ль общежити.

— ДIадахача ихе шера, — йоах горсовета исполкома председатела Глотов Валере, ма дарра лаьрхIача, хIара шера хьалду цу тайпара керда гIирсаш. Царех хIара бар — дуккхачa хана лаьрхIача, хIана Сибарегlен дуккхача районашка кхоачашъеш йолча экономически социальни дегIахара программана чудоагIа дакъа. Цхьа ха яр тайп - тайпара говзалаш йола специалисташ мехка дуккхача городашкара тхо долча кхаьхаш, тахан ахна тайп-тайпара профиль йолча промышленни предприятеша лаьрхIа специалисташ ахош кийчбу.

1978 шера Красноярске хьадийллар операй балетн театр. Цудухьа городе хьахилар хореографически училищеи искусствай институти. Торговлен общественни кхачан системе дегIайакха хилар лакхера дешара заведени. ХIана хьаелла лаьрхIад университете журналистика факультет.

ИВАНОВ Борис.
АПН корреспондент.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Мультипликационни фильмаш.
9.35 — «Бийсина тека гургаш». Телевизионни художественни фильм.
10.35 — «Илли гаьнарен юкъера».
11.20 — «Кердаларaш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Хьайбаш лелалар — ударни фронт! Документальни фильмаш.
15.35 — «Карлена хьастаьш». СССР халкъа хьехархочо А. Г. Карленах йола телевизионни очерк.
16.05 — «Искусство общество». «Машарах дола дош». Передача 2-гIа.
16.35 — А. Хачатурян. Фортепьянонем оркестрах лаьрхIа концерт.
17.15 — «Шахматни школа».
17.45 — «Кагирхой адресаш».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Пятилетка». ГIулакхашни наиъ». БАМ. Дешхараша юхахьаьча.
19.30 — С. В. Рахманинова романсаш дIаолa Ерригсоюзни Дунен халкъашта юкъерчен конкурсий лауреата А. Аблабердиевас.
19.45 — «Къона дар». Дж. Лондона пьесагIа отталь телевизионни художественни фильм. 1-ра сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Къона дар» яхача телевизионни художественни фильма. 2-гIа сери.
22.50 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Хьалхара мореходаш». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.40 — Истори. 5 класс.
9.05, 13.30 — Французски мотт.
9.30 — IилмаIн - популярни фильм.
10.05 — ПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар.
10.35 — Къахьегама тема советски изобразительни искусстве.
11.05 — «Наьна школа».
11.35 — «Н. Грибачева поэзи».
12.00 — «Цlена книга» сенах лаьца дийцар. Передача 1-ра.
12.30 — Н. А. Некрасов. «Мороз Красный нос». 6 класс.
13.00 — Геграфи. 6 класс.
14.00 — «Эрсий искусство».
14.30 — «Закон долий хьона?».
15.15 — «Кердадараш».
17.15 — «ЦIе альпинисташ». Художественни фильм. 7-гIеи, 8-гIеи сереш.
18.10 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла».
18.30 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
18.45 — Киножурнал.
18.55 — «Халкъа духьа къовсам лоаттабьраш» (гIалгIай меттала).
19.10 — Цхьа барт болча дезале. «Калмыцки телевидене программа».
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, берашi».
20.15 — ДIалоах Тюменски филармоне эрсий халкъа инструментий ансамбль.
20.30 — «Спорт вIиргIа».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Муссуси» яха О. Таатакишвиле комически опера. Московски музыкальни камерни театра спектакль.

8 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Мультипликационни фильмаш.
9.05 — Телевизионни документальни фильм.
9.30 — Дунен халкъашта юкъера конкурсий лауреата А. Гаврилова выступлени (фортепьяно).
10.20 — «Кинокихьбара клуб».
11.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Комсомол — са вазар. Документальни фильмаш.
15.40 — «Эрсий къамаьл».
16.10 — «Объектив».
16.40 — ДIадоаш бахкостий дута — И. Лаппенен А. Гураси.
17.00 — «Фу хе йиш я бригадал». «Целиноградсельмаш» объединене бригадаи формаш шаьпоаллара опыташ.
17.30 — «Мичча во, зурманчаш!».
18.15 — Гандболах йола дунен чемпионат. [illegible] Финальни группаерча командий матч. Венгрера передача.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Iана Iаза».
19.10 — СССР халкъа артистас Т. Ковалевас даьы лоаццш долa концерта премьера.
20.10 — «Сийлахь - воккхача халкъа баьхьар». «Вай мехкара гIулакх» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футбол. УЕФА кубок. Финала баргIагIа дакъа. «Валенсия» — «Спартак» (Москва). Испанера трансляци. Перерыв (22.15) — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «ТIом тIара хан». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Астрономи. 10 класс.
9.05, 13.10 — Немецки мотт.
10.05 — Музыка. [illegible]
10.35, 11.40 — Юкъара биологи. 9 класс.
11.05 — «Шоана хайя воалойI».
12.10 — В. В. Маяковски. «Владимир Ильич Ленин» яха поэма. 10 класс.
12.40 — «Цlена книга» дийцар. Передача 2-гIа.
13.40 — «Звезда пленительного счастья» яха [illegible] художественни фильм. 1-ра сери.
15.05 — IилмаIн-популярни фильм.
15.15 — «Кердадараш».
17.15 — «ЦIе альпинисташ». Художественни фильм. 9-гIеи, 10-гIеи сереш.
18.10 — «Баьха специальна [illegible]».
19.25 — Киножурнал.
19.35 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла».
19.55 — IилмаIн-популярни фильм.
19.15 — «Сийлахь-доккха моттагIа хьадаьнна моттигаш».
19.35 — «Батюшков Константин» яха документальни фильм.
19.45 — «Объективо бехке ду».
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, берашi».
20.15 — «ДоттагIий йоалъаман».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Фега гIолла яла гIайе». Художественни фильм.

РАДИО

7 ДЕКАБРЬ

6.10 — «Юртара Iуйренаш» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.35 — «Сердало» газета обзор.
7.50 — Передачий программа (эрсий, гIалгIай меттала).
8.15 — «Автомобилистора бюллетень» (гIалгIай меттала).
8.35 — Ашараш (гIалгIай меттала).
9.15 — «Тхоа кхаьк». Къахатий обзор (нохчий меттала).
9.30 — «Къона [illegible]» радиожурнал (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачий программа. Хаоттамах йола хоам (эрсий меттала).
10.01 — «ДIахахача хама шира [illegible]» лоаттабе бехаь. Къамаьл ду КПСС Нохч-ГIалгIай обкома инструктора [illegible] (эрсий меттала).
10.10 — СССР хьаяьнна 60 шу дизара. «Нохчий-гIалгIайчен комсомол советски гIишлошъяра [illegible]». Исторически Iилмай кандидата Б. Вакаевай беседа (эрсий меттала).
15.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
15.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
15.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
15.30 — Хоамаш.

гIолла яха радиоаьмус (эрсий меттала).
15.15 — «Халкъа тIахьожам йола бел бе» (гIалгIай меттала).
15.35 — Ашараш (нохчий меттала).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамах йола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Ашараш (гIалгIай меттала).
16.30 — Вахара хьисап — советски (эрсий меттала).
16.45 — Реклама.
16.45 — «КПСС ЦК [illegible] Пленума решенеш — [illegible] программа» (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

8 ДЕКАБРЬ

[illegible]

Хаоттамаш

Тахан республике гIоллеи Грозне [illegible] болаш, [illegible] малхбузехьара [illegible] 3—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хила фегара температура республике 0—5, Грозне — 1—3 градус йолаш хилар ду.

Кхана [illegible] мархаш а йолаш, йочане а доаццаш, малхбузехьара секунде 3—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хила фегара температура республике — 6—13, дийнахьа — 2—5 градус йолаш хилар ду.

Метеостанци.

ФЕ ХИЛА

Наькъашка лелара правилаш цхьатарра бокъонаш лу водительштеи гIашлоштеи. Цхьабакъда, дукха-дукагIбола водителаш наькъашна лелара правилаш йоагIача тайпара лелаеш бале, гIашлой уж правилаш лораеш формально лелаеш хул. Цудухьа гIашлой юкъе болаш [illegible] хула дуламаш дукха да. [illegible] гIашлой наьа [illegible] юрташта [illegible].

Наькъашна лелара правилий пункташ тIа дIанз [illegible] гIашлой нийса [illegible]. Водительшта [illegible] гIашлой [illegible] транспорти [illegible] гIолла [illegible] транспортни средствашта духьала бажа бела гIашлой.

Карара шу доладолча дена республике 45 гIашло вийнаь, 145 сaг лозаваьа.

Ростов — Баку яхача наькъа 734 километр йолча Сунженски районе город Грозне [illegible] волча Д. Дахильгова «Жигули» яха автомашина тIатехай гIашлочоа М. Х. Вуталбова.

Шалински района город Аргун Гудермески улицагIа водитель «Москвич» яхача автомобила водителa С. И. Терипова гIашлочоа М. Чанкевна машина тIатехай.

Грозненски района Червленнера Грозна боагIача новкъа «Жигули» яхача автомашина водитела А. Х. Бисултанова гIашлочоа И. М. Ахмедовна тIатехай машина. [illegible] гIашлой чIоагIо хала а болаш больницена бихьаб. Уж дерригa дуламаш яра баьде йолча хана хиннад, вIалла дола доланг гIашлой йоагIача автомобила духьала и цуслушь. Цул совгIа боаламагIа наьрга ерда оагIорахьа гIолла, транспортни средствашта духьала ваха вола гIашлочо наькъа лаьтта оагIорахьа а ваьлла водител [illegible] паьшмаш нуха [illegible].

Автобуса, троллейбуса тIера IобаьIча транспортни средствана юхе гIолла миштa тIехбовла бели ховш вассанираш дукха бац.

Грозненски районерча Горячеводски яхача посёлке автобуса тIера IоаяьIнача тIехьаоlа тIаьхача йовлаш воагIаш машина [illegible] а хьалхаь наьъагIа тIехьаьвка гIашло. Т. Телиева йодаьа мух цхьахьа автомашина йоатаь доргза а бийтта чIоагIа долаш больнице йийхай.

ДIадахача кIирангIа (29 ноябре дийт 5 декабре наьнача) республики наькъашна 30 дулам хиннад. Нига 2 саг веннав, 34 саг лозаваьа.

ЧИАССР МВД ГАИ.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-48-57; редактора заместителя — 2-85-07, бехктокхама секретара — 2-84-60; отделаш: партийни вахара — 0-24-01, промышленностеи транспортеи — 2-05-01, юрта боахама 2-47-81, культуры — 2-01-75, письмой — 0-24-01, корректорски — 2-00-10.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-48-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-60; отделов: партийной жизни — 0-24-04, промышленности и транспорта — 2-05-01, сельского хозяйства — 2-47-81, культуры — 2-01-75, писем — 0-24-07, корректорская — 2-00-10.

Газет араяьна шиннарен цхьаьнахе, цкъаттех денoшка

Э-00454. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Маяковски, 92. Типографии издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5400.